

Vilniaus universitetas

TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

Tarptautinių santykių ir diplomatijos magistro programa

LINAS LUKOŠAITIS
II kurso studentas

**SOCIALINIS JUDĖJIMAS #BLACKLIVESMATTER IR JO
REZULTATYVUMUI ĮTAKĄ DARANTYS VEIKSNIAI**

Darbo vadovė: doc. dr. Inga Vinogradnaite

MAGISTRO DARBAS

Vilnius, 2017 m. gegužės 15 d.

Magistro darbo vadovo išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(v., pavardė)

.....
(parašas)

Magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data)

.....
(Gynimo komisijos sekretorės parašas)

Magistro darbo recenzentas:

.....
(v., pavardė)

Magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas:

Komisijos nariai:

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Lukošaitis L. Socialinis judėjimas #BlackLivesMatter ir jo rezultatyvumui įtaką darantys veiksniai: Tarptautinių santykių ir diplomatijos specialybės magistro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovė: doc. dr. Inga Vinogradnaitė. – Vilnius, 2017. – 58.

Reikšminiai žodžiai: socialinis judėjimas, black lives matter, rezultatyvumas, struktūrinis rasizmas, policijos smurtas, judėjimo kontroliuojami veiksniai, aplinkos veiksniai, resursų mobilizacija.

Šiame darbe nagrinėjamas socialinis judėjimas #BlackLivesMatter ir jo rezultatyvumui įtaką darantys veiksniai. Pasitelkiamas kokybinės atvejo analizės metodas; taip pat politikos ir sociologijos mokslininkų darbais paremtas modelis: judėjimo kontroliuojami veiksniai + aplinkos veiksniai → socialinio judėjimo #BlackLivesMatter rezultatai.

Empirinėje dalyje analizuojami socialinio judėjimo #BlackLivesMatter kontroliuojami bei aplinkos veiksniai (judėjimo organizavimosi, mobilizacijos, elgesio bei aplinkos ypatumai), įvertinant jų poveikį judėjimo siekiamiems rezultatams.

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas *Socialinis judėjimas #BlackLivesMatter ir jo rezultatyvumui įtaką darantys veiksniai* yra:

1. Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Linas Lukošaitis

Turinys

Ivadas	6
I. LITERATŪROS APŽVALGA	9
II. TEORINIS PAGRINDAS	11
III. TYRIMO DIZAINAS	16
1. Kontekstinis veiksnys: kultūrinė psichologija	19
2. Judėjimo kontroliuojami veiksniai	24
2.1. Socialinio judėjimo formalizacija	24
2.2. #BlackLivesMatter tikslai	30
2.3. Resursai	33
2.4. Lyderystė	35
2.5. Taktikos	37
3. Aplinkos (išorės) veiksniai	40
3.1. Vietinės organizacijos ir judėjimo partneriai	40
3.2. Socialinė ir politinė aplinka	41
3.3. Krizė: Didžioji recesija	45
Išvados	47
Literatūros ir šaltinių sąrašas	50
Priedai	57
SUMMARY	58

Įvadas

Afroamerikiečių bendruomenėje kilo naujas socialinis judėjimas kaip opozicija policijos smurtui, nukreiptam prieš juodaodžius. JAV spauda nušvietė policininkų smurtą prieš juoduosius, o tai prisidėjo prie kolektyvinio, plataus ir gatvės lygio atsako. Pirmieji judėjimo protestai prasidėjo 2014 m. rugpjūčio mėnesį Fergusone, Misūrije. Vėliau didžiausi protestai vyko Baltimorėje (2015 m. balandžio mėn.), Mineapolyje (2015 m. lapkričio mėn.), Baton Ruže (2016 m. liepos mėn.) ir Dalase (2016 m. liepos mėn.).

Pirmosios policijos smurto aukos Trayvon Martin žūtis bei jį nužudžiusio saugios kaimynystės programos koordinatoriaus (angl. *Neighborhood Watch Coordinator*) George Zimmerman išteisinimas tapo judėjimo pradžios tašku¹. Judėjimo pradininkėmis yra laikomos trys moterys – Alicia Garza, Opal Tometi ir Patrisse Cullors, į policijos smurtą socialiniuose tinkluose reagavusios žinutėmis su grotažymėmis #BlackLivesMatter (toliau – BLM; liet. „juodųjų gyvybės svarbios“). Vėliau neramumus eskalavo kitų juodaodžių žūtys nuo policijos agresijos: Michael Brown, Tamir Rice, Eric Garner, Freddie Gray, Walter Scott, Sandra Bland². Atsakydami į šiuos įvykius, aktyvistai masiškai išėjo į gatves ir reikalavo pokyčių.

Vieni iš pagrindinių BLM judėjimo reikalavimų yra³:

- greitas ir skaidrus visų policijos smurto aktų prieš juodaodžius tyrimas;
- valdžia privalo sekti, kiek JAV piliečių aukų pareikalavo policijos smurtas;
- policijos disponavimo šaunamaisiais ginklais sustabdymas, bendruomenių atskaitomybės mechanizmų agresyviems policijos pareigūnams kūrimas;
- policija – ne juodųjų bendruomenė – turi inicijuoti tarpusavio pasitikėjimo atkūrimą.

Esminės BLM judėjimo idėjos:

- BLM pripažįsta, jog taip pat egzistuoja juodųjų smurto prieš juoduosius problema, tačiau nemano, kad tai yra susiję su juodųjų kultūra ar savybėmis. Judėjimas skelbia idėją, jog juodieji yra neproporcingai skurdesnė socialinė grupė už kitas, dažniau

¹ BlackLivesMatter, „The Creation of a Movement“. <<http://blacklivesmatter.com/herstory/>>, [Žiūrėta 2017–01–20].

² Andrea L. Dennis, „Black Contemporary Social Movements, Resource Mobilization, and Black Musical Activism“. *Law and Contemporary Problems*, 79(29), 2016, 36.

³ BlackLivesMatter, „11 Major Misconceptions About the Black Lives Matter Movement“. <<http://blacklivesmatter.com/11-major-misconceptions-about-the-black-lives-matter-movement/>>, [Žiūrėta 2017–01–20].

tampanti policijos ir areštų taikiniu, priversta vaikus leisti į neturtingas ir nesėkmingas mokyklas;

- švietimo sistema, anot BLM, yra nesėkminga bei lemianti tai, jog juodaodžių jaunimas „iš mokyklos keliauja tiesiai į kalėjimą“. Kaip BLM skelbia savo internetinėje svetainėje, kalėjimų šalyje kiekis bei juodaodžių kalėjimuose skaičius yra per dideli;
- BLM yra lyderystės arba „lyderių pilnas“ (angl. *leader-full*) judėjimas, kadangi niekas neketina būti viešai pripažintu judėjimo lyderiu ar lyderių grupe. Tikinama, jog judėjimo pergalė ar nesėkmė – visų judėjimo dalyvių reikalas.

Deja, tvirtai teigti, jog judėjimas sėkmingai siekia užsibrėžtų tikslų ar propaguojamų idėjų – sudėtinga. Iš esmės, abejonių kelia BLM judėjimo pasirinktos veiksmų ir taktikos, kuriais yra siekiama tikslų bei rasinės nelygybės mažinimo ar įtampos JAV. Nors yra deklaruojamos ryžtingos idėjos bei siekiama garbingų tikslų, tačiau judėjimo elgesys neretai atrodo neadekvatus skelbiamiems užmojams.

Pavyzdžiui, kalbant apie santykių su policija gerinimą, policijos pareigūnai rengė pikniką Oklande, siekdami kurti tvirtesnius ryšius su vietine bendruomene. BLM atsisakė dalyvauti šiame renginyje bei kaltino visus dalyvaujančius. Tai vyko nepaisant to, jog judėjimas išreiškia poziciją, reikalaujančią santykių gerinimo iniciatyvos iš policijos institucijos pusės⁴. Šiuo atveju akivaizdu, jog egzistavo būtent tokia iniciatyva.

Nors BLM deklaruoja, jog judėjimas neturi neapykantos baltiesiems, tačiau per neramumus Šarlotėje ir Baltimorėje BLM šalininkų smurtas prieš baltuosius buvo akivaizdus – socialiniuose tinkluose apie tai pasirodė ne vienas vaizdo įrašas⁵. Žinoma, šį pavyzdį galima aiškinti tuo, jog tuomet BLM neturėjo oficialios narystės, tad galbūt ne visi smurtautojai yra išsamiai susipažinę su BLM vertybėmis bei idėjomis. Kaip bebūtų, judėjimui pilnavertiškai įgyvendinti rasinės lygybės bei nediskriminacijos tikslų nesiseka. Darbe taip pat bus pateikiami ir kiti nesėkmingo tikslų įgyvendinimo pavyzdžiai.

Taigi būtent socialinis judėjimas #BlackLivesMatter yra tyrimo **objektas**.

Pagrindinė darbe nagrinėjama **problema** – kodėl judėjimas vis dar nepasiekė savo tikslų ir jo negalima vadinti sėkmingu?

⁴ Adele Nazarian „Black Lives Matter Rejects Barbecue with Police: I Eat Pigs, I Don't Eat With Them“, 2016. <<http://www.breitbart.com/california/2016/07/22/black-lives-matter-rejects-oakland-police-i-eat-pigs-i-dont-eat-with-them/>>, [Žiūrėta 2017-01-20].

⁵ The Last Stand, „Charlotte NC Riot – Black Lives Matter –OR– Black on White Violence? We Didn't Learn From Milwaukee?“. <<https://www.youtube.com/watch?v=a7Gvzzxb1Ao>>, [Žiūrėta 2017-01-20].

Darbe siekiama įgyvendinti šį **tikslą**: paaiškinti, kas ir kaip formuoja nesėkmingą #BlackLivesMatter judėjimo rezultatų trajektoriją.

Tikslo siekiama, sprendžiant šiuos **uždavinius**:

- išanalizuoti politikos mokslų bei sociologijos mokslininkų darbus apie socialinius judėjimus bei jų rezultatus, pasitelkiant jų tyrimo modelius ir įžvalgas;
- sukonstruoti ir pritaikyti tyrimo modelį, skirtą socialinio judėjimo #BlackLivesMatter elgesio analizei;
- išanalizuoti, kokią įtaką judėjimo kontroliuojamiems veiksniams daro afroamerikiečių istorinė ir kultūrinė patirtis;
- įvertinti socialinio judėjimo #BlackLivesMatter kontroliuojamų veiksnių ypatybes bei įtaką judėjimo rezultatams;
- įvertinti socialinio judėjimo #BlackLivesMatter išorės (aplinkos) veiksnių ypatybes bei įtaką judėjimo rezultatams.

Išsikeltus uždavinius padeda įgyvendinti **tyrimo metodika**:

naudojamas kokybinės atvejo analizės metodas, nagrinėjant socialinio judėjimo #BlackLivesMatter savybių, mobilizacijos, elgesio ypatumus. Darbe **priklausomas kintamasis** yra socialinio judėjimo rezultatas, o **nepriklausomi kintamieji** – socialinio judėjimo #BlackLivesMatter kontroliuojami veiksniai bei aplinkos veiksniai. Taip pat pasitelkiamas **kontekstinis kintamasis** – afroamerikiečių istorinė ir kultūrinė patirtis (kitaip – kultūrinė psichologija). Tyrimo dizaino skyriuje yra paaiškinama, koku būdu renkama medžiaga bei matuojami kintamieji.

Tyrimo logika paremta socialinių judėjimų rezultatams įtaką darančių veiksnių analize. Išvados daromos remiantis išskirtų nepriklausomų kintamųjų savybių poveikiu #BlackLivesMatter judėjimui.

Socialinis judėjimas #BlackLivesMatter, rasizmo bei policijos smurto problemos tapo vienomis labiausiai aptarinėjamų temų per pastaruosius keturis metus. Remiantis tai patvirtinančia statistika, 2016 m., t. y. praėjus daugiau nei trims metams nuo judėjimo pradžios, socialiniame tinkle *Twitter* grotąžymė #BlackLivesMatter vis dar buvo septinta populiariausia grotąžymė pasaulyje⁶. Šiuo magistro darbu siekiama išsamiai supažindinti su BLM judėjimo veikimo pobūdžiu, pasiekimais; taip pat su problemomis, kamuojančiomis sociopolitinę JAV erdvę. Be to, darbas *Socialinis judėjimas #BlackLivesMatter ir jo*

⁶ Ivana Kottasova, „The top hashtag of the year has nothing to do with Donald Trump“. 2016. <<http://money.cnn.com/2016/12/06/technology/twitter-top-events-hashtags-2016/>>, [Žiūrėta 2017–04–18].

rezultatyvumui įtaką darantys veiksniai turi potencialo būti naudingi socialinių judėjimų organizatoriams bei dalyviams. Omenyje turimos išvados dėl #BlackLivesMatter veiksmų, taktikų bei kitų elementų efektyvumo. Tai su socialiniais judėjimais susijusiems asmenims galėtų suteikti efektyvaus protesto elgesio gaires, leidžiančias pasiekti judėjimo tikslų. Taip pat neefektyvaus elgesio arba pasirinkimų pavyzdžius, paaiškinančius nesėkmingo aktyvizmo priežastis.

I. LITERATŪROS APŽVALGA

Ši studija papildytą negausią mokslinę literatūrą apie šį judėjimą. Kol kas galima išskirti dvi pagrindines kontekstų grupes, kuriose yra nagrinėjama Black Lives Matter tema: socialinių tinklų bei žiniasklaidos santykis su BLM judėjimu; istorinės afroamerikiečių patirties ryšys arba įtaka šiandienos aktyvizmui.

Pirmasis akademikų dėmesio sulaukęs kontekstas, kuriame nagrinėjama BLM tema, yra socialiniai tinklai ir žiniasklaida, kadangi BLM yra pirmas tokio masto socialinis judėjimas JAV, kuris buvo mobilizuotas socialiniais tinklais. Pavyzdžiui, Deen Freelon, Charlton D. Mcilwain ir Meredith D. Clark „Beyond the Hashtags“ analizuoja grotąžymių, susijusių su BLM judėjimu, pobūdį, raidą bei kiekį *Twitter* socialiniame tinkle⁷. Darbe daroma išvada, jog su BLM susijusiomis grotąžymėmis aktyviausiai dalinasi afroamerikiečiai, o būtent jų žinutės susilaukė daugiausiai dėmesio socialiniuose tinkluose. Teigiama, jog judėjimas pakeitė populiariosios žiniasklaidos santykį su JAV visuomene. Omenyje turima tai, jog BLM prisidėjo prie aktyvaus dalinimosi žiniomis, nuotraukomis, vaizdo įrašais bei kita informacija apie šalyje egzistuojančią policijos smurto problemą, kurios, anot darbo autorių, populiarioji žiniasklaida vengdavo arba nesugebėdavo tinkamai ištransliuoti.

Kitame moksliniame straipsnyje – „Black Lives Matter? Public Accounts of Police Officers' Use of Lethal Force“ – nagrinėjama ne grotąžymių įtaka visuomenei, o populiariosios žiniasklaidos vaidmuo formuojant BLM įvaizdį. Aiškinamasi, kaip ir kokį judėjimo įvaizdį formuoja žiniasklaida, analizuojant *the New York Times*, *Washington Post*,

⁷ Deen Freelon, Charlton D. Mcilwain, Meredith D. Clark, „Beyond the Hashtags“. 2016. <https://cmsimpact.org/wp-content/uploads/2016/03/beyond_the_hashtags_2016.pdf>, [Žiūrėta 2017-02-12].

Contra Costa Times, *Pittsburgh Post-Gazette* ir *the Salt Lake Tribune* straipsnių turinį⁸. Nagrinėjami trys atvejai – tai, ką minėtos žiniasklaidos priemonės rašė apie BLM judėjimą po policijos mirtino smurto prieš Eric Garner, Michael Brown ir Tamir Rice. Išvadose teigiama, kad šioje žiniasklaidoje juodųjų gyvybės yra vertinamos mažiau nei kitų socialinių grupių, tačiau kilusios platesnės diskusijos rasinės nelygybės tema yra pozityvi BLM judėjimo pasekmė. Kaip bebūtų, aptariami ir judėjimo trūkumai apibendrinant, jog protestai yra priešiški policijai, judėjimo grupės neretai pasitelkia smurtą, o pats judėjimas yra neorganizuotas.

Antrasis BLM temos kontekstas yra istorinė afroamerikiečių patirtis bei jos įtaka šiandienos aktyvizmui. Adam Shatz „Out of Sight, Out of Mind“⁹ išsamiai apžvelgia James Forman knygą *Locking Up Our Own: Crime and Punishment in Black America*, kurioje nagrinėjama JAV teisingumo sistema bei koku būdu šalyje įsitvirtino institucinis rasizmas. Forman kalba apie istorinę valdžios institucijų požiūrį į afroamerikiečių bendruomenę ir apie tai, kaip kalėjimai tapo „naująja vergovės“ forma. Autoriaus teigimu, bausmių už nusikaltimus traktavimas bei kalėjimai, kaip teisingumo įgyvendinimo forma, ne tik neįgyvendina pastarojo, tačiau uždaro didžiąją afroamerikiečių bendruomenės dalį į „amžinąjį getą“, iš kurio nėra galimybės ištrūkti. James Forman, kaip vieną priežasčių, kodėl šiandien afroamerikiečiai yra teisėsaugos sistemai jautriausia socialinė grupė, įvardija dar 1971 m. prezidento R. Nixono paskelbtą „karą narkotikams“. Vėliau ir kiti aukščiausi JAV politikai inicijavo tokio tipo „karus narkotikams“, iš esmės lėmusius, kad tam tikros socialinės grupės buvo ne integruojamos, bet segreguojamos nuo likusios visuomenės.

Taip pat straipsnyje „Historic Black Lives Matter: Archaeology as Activism in the 21st Century“ yra nagrinėjamas istorinis juodaodžių išnaudojimas JAV (vergija, prekyba juodaodžiais, priverstiniai darbai)¹⁰. Pagrindinis straipsnio autorių teiginys yra tai, jog judėjimas #BlackLivesMatter sugebėjo grąžinti visuomenės ir žiniasklaidos dėmesį diskusijai apie rasinę nelygybę, o vergijos palikimas tampa aktyvizmo prieš rasistinę policijos smurtą XXI a. dalimi.

⁸ Akiv Je'kel Dawson, „Black Lives Matter? Public Accounts of Police Officers' Use of Lethal Force“. Magistro darbas, Georgia Southern University, 2016.

⁹ Adam Shatz, „Out of Sight, Out Of Mind“. 2017. <<https://www.lrb.co.uk/v39/n09/adam-shatz/out-of-sight-out-of-mind>>, [Žiūrėta 2017–05–05].

¹⁰ Kelley F. Deetz, Ellen Chapman, Ana Edwards, Phil Wilayto, „Historic Black Lives Matter: Archaeology as Activism in the 21st Century“. *African Diaspora Archaeology Newsletter*, 15(1), 2015.

Nors egzistuoja literatūra, nagrinėjanti socialinių tinklų ir žiniasklaidos vaidmenį BLM judėjimo veikloje bei įvaizdžio formavime, tačiau nėra išsamaus mokslinio darbo apie tai, kaip šie veiksniai prisideda prie šio socialinio judėjimo rezultatų. Panaši situacija yra su afroamerikiečių istorine patirtimi bei esama sociopolitine aplinka. Šiuo magistro darbu ketinama užpildyti susidariusią akademinę tuštumą šia tema. Tai padaryti siekiama nagrinėjant veiksnius, paaiškinančius socialinio judėjimo #BlackLivesMatter rezultatų trajektoriją. Taigi šio darbo ambicija yra papildyti mokslinę literatūrą, susijusią su #BlackLivesMatter judėjimu, suteikiant pagrindą akademinėi diskusijai apie tai, kas, kaip ir kodėl gali lemti šiandienos socialinių judėjimų rezultatus.

II. TEORINIS PAGRINDAS

Kadangi tyrimo objektas yra judėjimas #BlackLivesMatter, socialinis judėjimas yra viena iš esminių sąvokų šiame darbe. Pavyzdžiui, Džordžijos Universiteto profesorė Andrea L. Dennis straipsnyje „Black Contemporary Social Movements“ kalba apie socialinio judėjimo sąvoką, aptardama ir ankstyvuosius socialinių mokslų tyrėjų darbus. Anot jos, ankstyvajame *socialinio judėjimo* sąvokos nagrinėjimo etape tyrėjai ją apibūdino kaip „nuomonių ir įsitikinimų rinkinį, kuriuo populiacija atstovauja pasirinkimą keisti tam tikrus socialinės struktūros elementus ir/arba pasiekti visuomenės persiskirstymą“.

Socialinis judėjimas yra susietas su demokratija, kurioje piliečiai siekia tiesiogiai daryti įtaką viešajai politikai. Socialinio judėjimo dalyviai išitraukia į nuolatinę, interaktyvią kampaniją, reiškiančią kolektyvines pretenzijas dėl tam tikrų dalykų palengvinimo arba persiskirstymo – tai yra reakcija į socialinį pokytį, sumenkinimą, sutrikdymą¹¹.

Savo ruožtu Lani Gunier ir Gerald Torres *Changing the Wind: Notes toward a Demosprudence of Law and Social Movements* pateikia konkretnę socialinio judėjimo apibrėžimą. Anot autorių, socialinis judėjimas yra nuolatinė galios turėtojo ir asmens, gebančio sėkmingai atstovauti formalaus atstovavimo stokojančius asmenis, sąveika. Šioje sąveikoje žmonės viešai kelia reikalavimus galios pasiskirstymo ar įgyvendinimo pokyčiams, o šiuos reikalavimus sutvirtina viešos demonstracijos¹².

¹¹ Dennis, 30.

¹² Lani Gunier, Gerald Torres, „Changing the Wind: Notes toward a Demosprudence of Law and Social Movements“. *The Yale Law Journal*, 123(1), 2014, 2740, 2756–2757.

Egzistuoja daug įvairių socialinio judėjimo apibrėžimų, tačiau magistro darbe yra naudojamas šios sąvokos suvokimas, apimantis esminius jos elementus, kurie buvo aptarti šiame skyriuje. *Taigi socialinis judėjimas yra suvokiamas kaip nuolatinis kolektyvinis marginalizuotos grupės veiksmas pokyčiams socialinėje struktūroje pasiekti*. Šių pokyčių siekiama viešai keliant reikalavimus, rengiant demonstracijas bei kitaip darant spaudimą valdžios atstovams arba galios turėtojams.

Darbe taip pat svarbi ir socialinio judėjimo organizacijos sąvoka. Pagrindinis socialinio judėjimo ir socialinio judėjimo organizacijos skirtumas yra tai, jog pastaroji reiškia formalią grupę, tapatinančią savo tikslus su socialiniu judėjimu ir besistengiančią juos pasiekti¹³. Kalbant apie #BlackLivesMatter socialinį judėjimą, jis sudarytas iš skirtingų organizacijų, tarp kurių yra ir Black Lives Matter organizacija, todėl visą judėjimą gali sudaryti net ir keliasdešimt organizacijų. Apie tai plačiau kalbama skyriuose apie judėjimo formalizaciją bei vietines organizacijas.

Darbe naudojamas teorinis modelis, apibendrinantis politikos bei sociologijos mokslininkų idėjas ir tyrimų rezultatus. Autoriai John McCarthy, Mayer Zald ir Miguel Alvelo–Rivera nagrinėjo socialinių judėjimų analizės būdus. Pagrindinė resursų mobilizacijos teorijos bei jos šalininkų J. McCarthy ir M. Zald idėja yra ta, jog socialiniai judėjimai gali tikėtis sėkmės tik tuo atveju, jei tinkamai mobilizuos visus įmanomus resursus¹⁴. Šie resursai gali būti *apčiuopiami* (pinigai, įrenginiai/infrastruktūra, komunikacijos priemonės) bei *neapčiuopiami* (žmogiškieji resursai, organizaciniai ir teisiniai įgūdžiai, technikos išmanymas, legitimumas).

Resursų mobilizacijos teorija fokusuojasi į socialinio judėjimo organizaciją, o dauguma socialinių judėjimų yra decentralizuoti ir jiems apibūdinti labiau tiktų sąvoka „socialinio judėjimo bendruomenė“¹⁵. Resursų mobilizacijos teorija taip pat atmeta kolektyvinės tapatybės reikšmės įvertinimą, kuri, anot Steven Buechler, yra būtinas veiksnys socialiniam judėjimui suformuoti¹⁶.

¹³ Miguel Alvelo–Rivera, „What to do Next? How Social Movements Create Change: A Three–Dimensional Case Study“. University of Wisconsin–Milwaukee, 2014, 198.

¹⁴ John McCarthy, Mayer Zald, *supra* note 3, 1213, cituota iš William N. Eskridge, Jr., *Channeling: Identity–Based Social Movements and Public Law*, 2001, 419.

¹⁵ Steven Buechler, „Beyond Resource Mobilization? Emerging Trends in Social Movement Theory“. *The Sociological Quarterly*, 34(2), 1993, 230.

¹⁶ Ten pat, 230.

Dėl šios priežasties Miguel Alvelo–Rivera ieško būdų, kaip išplėsti socialinių judėjimų sėkmės analizės priegū lauką. Straipsnyje „What to do Next? How Social Movements Create Change: A Three–Dimensional Case Study“ autorius apžvelgia tris teorines paradigmas, kuriomis galima nagrinėti socialinio judėjimo rezultatus. Be resursų mobilizacijos teorijos, M. Alvelo–Rivera pristato taktinių inovacijų teoriją, kurios teoretikai teigia, jog judėjimo rezultatui įtaką daro gebėjimas reaguoti ir prisitaikyti prie sociopolitinės aplinkos ir plėtoti veiksmo taktikas¹⁷.

Analizuojant socialinio judėjimo rezultatą, svarbu pasitelkti iš judėjimo prigimties bei elgesio kylančius veiksnus, kurie daro įtaką rezultatui. Būtent to siekė William A. Gamson, Edwin Amenta, Neal Caren bei Brandon C. Hofstedt, tyrę judėjimo rezultatams reikšmingus veiksnus.

W. A. Gamson knygoje *Encounters with Unjust Authority* išskyrė kelis veiksnus¹⁸, kurių ryškiausi yra konkretaus tikslo siekimas, inovatyvių taktikų naudojimas, biurokratinė organizacija.

Reaguodami į W. A. Gamson idėjas, E. Amenta ir N. Caren jas papildė kriterijais, susijusiais su veiksmais prieš valstybę¹⁹: politinių darbotvarkių nustatymas, įtaka leidžiamajam procesui, įstatymų leidimas ir įgyvendinimas, įtaka struktūrinėms/sisteminėms reformoms. B. C. Hofstedt atkreipia dėmesį į kultūrinių (kolektyvinė tapatybė, vertybės, buvimas žiniasklaidoje) bei socialinių (socialinio kapitalas, lyderystė) veiksnių egzistavimą²⁰.

William A. Gamson taip pat sulaukė ir Jack A. Goldstone kritikos, skirtos W. A. Gamson idėjoms apie judėjimo organizaciją ir taktikas kaip apie didžiausią įtaką judėjimo sėkmei darančius veiksnus. Iš esmės, yra kritikuojamas konkretaus laikotarpio, kai judėjimai buvo sėkmingi arba pasiekė tikslus, veiksnio ignoravimas. Iš naujo ištyręs šį veiksnių, W. A. Goldstone pateikia savo interpretaciją bei teigia, jog svarbiausias veiksnys, lemiantis judėjimo sėkmę, yra konflikto arba krizės visuomenėje egzistavimas socialinio judėjimo

¹⁷ Alvelo–Rivera, 198.

¹⁸ William Anthony Gamson, *Encounters with Unjust Authority*. Homewood, IL: Dorsey, 1982, 160.

¹⁹ Edwin Amenta, Neal Caren, „The legislative, organizational, and beneficiary consequences of state–oriented challengers“. *The Blackwell Companion to Social Movements*, 2004, 461–488.

²⁰ Brandon C. Hofstedt, „Arenas of social movement outcomes: accounting for political, cultural, and social outcomes of three land–use social movements“. Daktaro disertacija, Iowa State University, 2008, 10–13.

veiklos laikotarpiu²¹. Ši teiginį jis grindžia reikšminga koreliacija tarp socialinio judėjimo sėkmės laiko ir konflikto/krizės visuomenėje egzistavimo laiko.

Socialinio judėjimo rezultatams įtakos gali turėti ne tik veiksniai, susiję su pačiu judėjimu, tačiau ir veiksniai, esantys už judėjimo ribų – tai aplinkos (arba išorės) veiksniai. Aptardamas aplinkos veiksnius, B. C. Hofstedt jiems priskiria elito ir visuomenės konflikta valstybėje, egzistuojančią socialinę organizaciją, politinį, socialinį ir kultūrinį kontekstus²².

B. C. Hofstedt taip pat išskyrė ir politinių galimybių struktūros teorinę perspektyvą, nagrinėjančią politinių galimybių struktūros poveikį socialiniams judėjimams. Nors akademikai dėl šios teorinės perspektyvos nesutarė bei teikė įvairius šios struktūros komponentų variantus, Charles D. Brockett pateikė savo politinių galimybių struktūros teorinės perspektyvos viziją, apibendrinusią Sidney Tarrow ir Doug McAdam tyrimų rezultatus bei įžvalgas. Charles D. Brockett išskyrė penkis šios struktūros elementus²³: (1) sąjungininkų arba paramos grupių egzistavimas; (2) reikšmingų priegios taškų politinėje sistemoje galimybė; (3) valstybės gebėjimas ir polinkis imtis represijų; (4) elito fragmentacija ir konfliktas; (5) laikina vieta protesto cikle.

Tiesa, Jack A. Goldstone kritikuoja šią teorinę perspektyvą teigdamas, jog šis modelis nepaaiškina politinių galimybių kriterijų ar jų kombinacijos sąveikos tarpusavyje²⁴. Goldstone teigimu, palankios politinės galimybės taip pat yra judėjimo atsiradimui ir jo sėkmei nereikšmingas veiksnys.

Taigi, apibendrinant darbe pateiktą socialinių mokslų mokslininkų tyrimų rezultatus, galima išskirti dvi veiksnių, darančių įtaką socialinio judėjimo sėkmei, grupes:

- socialinio judėjimo kontroliuojami veiksniai;
- aplinkos veiksniai.

Socialinio judėjimo organizacijos kontroliuojamiems veiksniams priskiriami:

- socialinio judėjimo formalizacija²⁵. William A. Gamson, nagrinėdamas organizacines formas, judėjimų tikslus ir resursų mobilizacijos problemas, padarė išvadą, jog

²¹ Jack A. Goldstone, „The Weakness of Organization: A New Look at Gamson’s The Strategy of Social Protest“. *The American Journal of Sociology*, 85(5), 1980, 1040.

²² Hofstedt, 25.

²³ Charles D. Brockett, „The Structure of Political Opportunities and Peasant Mobilization in Central America“. *Comparative Politics*, 23(3), 1991, 255.

²⁴ Jack A. Goldstone, „More Social Movements or Fewer? Beyond Political Opportunity Structures to Relational Fields“. *Theory and Society*, 33(3/4), 2004, 365.

²⁵ William Anthony Gamson, *The Strategy of Social Protest*. 2 leid. Belmont, CA: Wadsworth, 1990, 201.

sėkmingiausi judėjimai buvo stipriai formalizuoti²⁶. Biurokratinė ir centralizuota organizacija lemia tai, jog judėjimui oponuojančios grupės pripažįsta judėjimą kaip legitimą. Organizacijos tvarumas, potencialiai ilgesnis veikimo laikas didina šansus pasiekti tikslus;

- tikslai (konkretus vienas judėjimo tikslas)²⁷. Gebėjimas aiškiai ir nedviprasmiškai išreikšti pagrindinį judėjimo tikslą (bei vieningos politikos įgyvendinimas) suteikia judėjimui didesnes galimybes jį pasiekti;
- resursų (žmogiškųjų, finansinių, socialinio kapitalo) panaudojimas²⁸. Tinkamas resursų panaudojimas didina judėjimo efektyvumą;
- lyderystė²⁹. Lyderio ar lyderių grupės egzistavimas judėjimui yra svarbus tuo, jog lyderystė yra atsakomybės centras³⁰. Lyderiai turi neproporcingai daug įtakos sprendžiant judėjimo tikslus, strategijas, taktikas ir kolektyvinio veiksmo rėmus. Judėjimo lyderiai dažniausiai yra pranašesnėje padėtyje dėl platesnių socialinio kapitalo tinklų. Dėl šios priežasties jie gali greičiau mobilizuoti svarbius resursus ir tapti akivaizdžiais judėjimo „kalbėtojais“ ar atstovais visuomenės akyse³¹;
- taktikos³². Šis veiksnys glaudžiai susijęs su buvimu žiniasklaidoje – judėjimui taikant tinkamas arba inovatyvias taktikas, jo veikla atsidurs žiniasklaidoje bei tokiu būdu visuomenė turės galimybę susipažinti su judėjimo tikslais bei veikla, taigi atsiras galimybė formuoti požiūrį. Taktikos inovatyvumas pasireiškia tada, kai judėjimas, stokoiantis institucionalizuotos galios, taiko taktikas, leidžiančias stiprinti konfliktą su oponuojama puse bei didinti protestų/demonstracijų skaičių³³. Didelis konfliktas su valdžia didina priverstinio dialogo galimybę. Tinkamas strategijos įgyvendinimas bei taktikų taikymas spaus valdžios atstovus priimti judėjimui palankius sprendimus.

²⁶ Ten pat.

²⁷ Gamson, *Encounters with Unjust Authority*.

²⁸ Mario Diani, „Social Movements and Social Capital: A Network Perspective on Movement Outcomes“. *Mobilization*, 2(2), 1997, 129–147; McCarthy, Zald.

²⁹ Ten pat; McCarthy, Zald.

³⁰ Francesca Polleta, James M. Jasper, „Collective Identity and Social Movements“. *Annual Review of Sociology*, 27, 2001, 283–305.

³¹ Sharon Erickson Nepstad, Clifford Bob, „When Do Leaders Matter? Hypotheses on Leadership Dynamics in Social Movements“. *Mobilization*, 11(1), 2006, 1–22.

³² Alvelo–Rivera, 198.

³³ Doug McAdam, „Tactical Innovation and the Pace of Insurgency“. *American Sociological Review*, 48(6), 1983, 752.

Aplinkos veiksniams priskiriami:

- vietinės organizacijos (susijusios organizacijos, resursų ir komunikacijos tinklai)³⁴. Judėjimo partneriai gali dalytis patirtimi, idėjomis, taktikomis bei suteikti resursus;
- socialinė ir politinė aplinka (palanki viešoji nuomonė, žiniasklaidos dėmesys, kontrajudėjimų egzistavimas). Nuolatinis teigiamas įvaizdis žiniasklaidoje bei palanki viešoji nuomonė leidžia įgyti judėjimo šalininkų, o kartu ir spausti valdžią dėl atitinkamų sprendimų priėmimo. Savo ruožtu kontrajudėjimas gali trukdyti judėjimo teigiamo įvaizdžio kūrimui ar gebėjimui spausti valdžią;
- konflikto arba krizės visuomenėje egzistavimas³⁵. Elito ir visuomenės konfliktas gali padėti spartinti judėjimo resursų mobilizaciją, tačiau, visų svarbiausia, konfliktinė/krizinė situacija didina spaudimą valdžiai keisti savo politiką, siekiant, jog esama situacija pasikeistų teigiama linkme. Vadinasi, judėjimas gali sparčiau plėtotis bei intensyviau vykdyti savo veiklą krizės metu.

Taip pat šiame magistro darbe pasitelkiamas konkrečiai #BlackLivesMatter judėjimo kontekstinis kintamasis – afroamerikiečių istorinė ir kultūrinė patirtis. Atliekant tyrimą pastebėta, jog šis kintamasis turi įtakos judėjimo kontroliuojamiems veiksniams arba tam, kokiais būdais veikia konkrečiai šis afroamerikiečių socialinis judėjimas.

III. TYRIMO DIZAINAS

Socialinis judėjimas Black Lives Matter analizuojamas atliekant atvejo studiją, kuria siekiama atskleisti, kaip socialinis judėjimas organizavosi, kokie buvo kolektyvinės mobilizacijos rezultatai. Nagrinėjama socialinio judėjimo veiklos plėtra, pagrindiniai veikėjai ir organizacijos, taktikos, socialinis bei politinis kontekstas, siektų ir pasiektų tikslų rezultatai.

Tyrimo medžiaga renkama analizuojant straipsnius bei literatūrą apie BLM judėjimą, atstovų bei politikos veikėjų viešus pasisakymus, vaizdo įrašus.

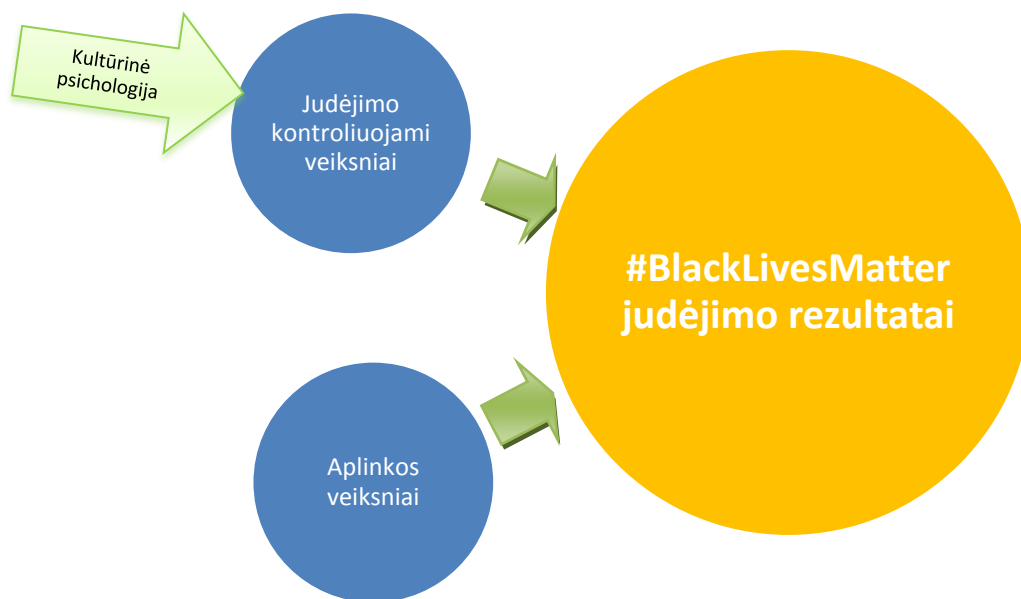
Darbe konstruojamas politikos ir sociologijos mokslininkų darbus apibendrinantis modelis bei remiamasi prielaida, jog judėjimo rezultatus/rezultatų trajektoriją paaiškina

³⁴ Doug McAdam, *Political Process and the Development of Black Insurgency, 1930–1970*. 2 leid. Chicago: The University of Chicago Press, 1982, 305.

³⁵ Goldstone, „The Weakness of Organization: A New Look at Gamson’s The Strategy of Social Protest“, 1040.

išskirtieji judėjimo kontroliuojami bei aplinkos veiksniai: (judėjimo kontroliuojami veiksniai) + (aplinkos veiksniai)³⁶ → socialinio judėjimo #BlackLivesMatter rezultatai.

Sukonstruotas tyrimo modelis yra skirtas dviejų lygmenų tyrimui įgyvendinti. **Pirmasis tyrimo lygmuo** – kultūrinės psichologijos įtakos judėjimo kontroliuojamiems veiksniams atskleidimas. Jau vykdant tyrimą tapo aišku, jog afroamerikiečių kultūrinės psichologijos elementai (pasipriešinimas, rehumanizacija, saugios erdvės paieška) reiškiasi judėjimo kontroliuojamuose veiksmuose (visų svarbiausia – tiksluose ir formalizacijoje). Dėl šios priežasties į tyrimą nuspręsta įtraukti kontekstinį kintamąjį – kultūrinę psichologiją, kuri suteikia aiškinamąjį kontekstą, kodėl BLM judėjimas kelia vieną ar kitą tikslą bei organizuojasi vienu ar kitu būdu. **Antrasis tyrimo lygmuo** – judėjimo kontroliuojamų veiksmų bei aplinkos veiksmų poveikio BLM judėjimo rezultatams aiškinimas.

Kontekstinio veiksnio medžiagos rinkimas bei matavimas:

- juodaodžių istorinė patirtis ir kultūra. Šio veiksnio įtakai afroamerikiečių judėjimo BLM kontroliuojamiems veiksmams įvertinti yra naudojama kultūrinio pasipriešinimo teorija bei afroamerikiečių kultūrinės/psichologinės patirties samprata.

³⁶ (socialinio judėjimo formalizacija + aiškūs tikslai + tinkamas resursų panaudojimas + lyderystė + efektyvios taktikos) + (socialinio konflikto/krizės egzistavimas visuomenėje + ryšiai su kitomis organizacijomis + palanki socialinė ir politinė aplinka)

Analizuojama, koku būdu pasipriešinimo motyvas tapo veiksmu, neatsiejamu nuo afroamerikiečių kultūros. Taip pat tiriama, kaip afroamerikiečių kultūrinė ir psichologinė patirtis gali daryti įtaką šios grupės elgesiui.

Judėjimo kontroliuojamų veiksmų medžiagos rinkimas bei matavimas:

- socialinio judėjimo formalizacija. Įvertinamas taisyklių/procedūrų judėjime buvimas arba nebuvimas, analizuojant oficialaus #BlackLivesMatter tinklapio bei judėjimo skyrių tinklapių turinį;
- tikslai. Įvertinamas pagrindinių tikslų judėjime buvimas arba nebuvimas, analizuojant oficialų #BlackLivesMatter tinklapio turinį. Dėmesys kreipiamas į tai, kaip dera judėjimo deklaruojami tikslai bei tai, ar tikslų formuluotės visuomenei yra aiškios ir suprantamos;
- resursai. Įvertinami apčiuopiami ir neapčiuopiami resursai, kuriais disponuoja #BlackLivesMatter judėjimas. Tai atliekama, pasitelkiant straipsniuose bei judėjimo tinklapyje pateikiamą informaciją apie BLM finansinę padėtį, ryšius su kitomis organizacijomis. Be minėtų šaltinių taip pat naudojama veiksmų socialiniuose tinkluose statistika, skirta judėjimo šalininkų kiekiui pamatuoti;
- lyderystė. Įvertinamas lyderio ar lyderių grupės judėjime egzistavimas. Tam pasitelkiamas oficialus judėjimo tinklalapis, viešai prieinama informacija;
- taktikos. Taikomų taktikų tinkamumas yra įvertinamas atsižvelgiant į tai, ar jos padėjo pasiekti tikslų. Jei panaudota taktika lėmė teigiamą nušvietimą žiniasklaidoje arba teigiamą visuomenės požiūrio pokytį – taktika yra laikoma sėkminga. Savo ruožtu inovatyvumas yra įvertinamas, remiantis taktinių inovacijų teorine prieiga, – ar panaudota taktika išprovokavo kitas demonstracijas/protestus, kurie yra papildomas spaudimas valdžios atstovams priimti judėjimui palankius sprendimus.

Aplinkos veiksmų medžiagos rinkimas ir matavimas:

- vietinės organizacijos. Įvertinti judėjimo partnerių santykį su BLM – ar judėjimas turi partnerių, jei taip – koks bendradarbiavimas vyksta, kokia parama yra suteikiama judėjimui;
- socialinė ir politinė aplinka. Vertinamas žiniasklaidos turinys bei visuomenės apklausų, kurių objektas yra judėjimas BLM, rezultatai. Analizuojama, ar egzistuoja kontrajudėjimai? Jei taip, tai kaip BLM sugeba prisitaikyti prie sociopolitinės aplinkos ir plėtoti veiksmų taktikas, reaguojant į oponentų veiksmus;
- konflikto/krizės visuomenėje egzistavimas judėjimo veikimo laikotarpiu. Įvertinama,

ar tiriamuoju laikotarpiu egzistavo socialinis konfliktas arba krizė visuomenėje.

1. Kontekstinis veiksnys: kultūrinė psichologija

Kadangi darbe yra nagrinėjamas juodaodžių socialinis judėjimas, todėl svarbu aptarti afroamerikiečių psichologinius bei kultūrinius veiksnius. Šiame darbe tai yra priskiriama kontekstiniam veiksmui, kadangi viena šio darbo tezių yra tai, jog BLM judėjimo kontroliuojamiems veiksmams įtaką daro istorinė afroamerikiečių patirtis bei kultūra. Ši tezė atsirado tyrimo eigoje, kadangi buvo pastebėta sąsaja tarp BLM judėjimo judėjimo tikslų, organizacinio pobūdžio bei afroamerikiečių istorinės patirties ir kultūros. Šiuo kontekstiniu veiksmiu yra siekiama plačiau aptarti tai, kas prisidėjo prie BLM tikslų formulavimo bei organizavimosi pobūdžio.

Straipsnyje „Cultural Psychology of African Americans“ James M. Jones ir Santiba Campbell nagrinėja afroamerikiečių psichologijos sudėtį, jos evoliuciją/kilmę³⁷ bei pateikia 4–ias prielaidas apie afroamerikiečių psichologiją³⁸:

1. afroamerikiečiai yra daugiadimensinė kultūrinė grupė, turinti daug kultūrinių patirčių, susieta bendrų kultūrinių įsitikinimų ir kilmės. Konkrečiai omenyje turimos afroamerikiečių patirtys, įgytos būnant vergovės sistemoje bei siekiant išėjimo iš jos;
2. varomoji afroamerikiečių kultūrinės psichologijos jėga yra nuolat buvusi jų, kaip rasės, dehumanizacija;
3. afroamerikiečių psichologiniai procesai kyla iš jų sociokultūrinio konteksto;
4. afroamerikiečių esminiai kultūrinės psichologijos elementai yra – laikas, ritmas, improvizacija, orališkumas (angl. *orality*), dvasiškumas. Šie elementai susideda iš elgesio išraiškų.

Plačiausiai autorių moksliniame darbe yra aprašoma 2–oji bei 4–oji prielaidos, turinčios didžiausią pritaikomumą socialiniuose moksluose bei šiame magistro darbe. Antrąją prielaidą suponuojama, jog kultūrinė afroamerikiečių psichologija yra paveikta sisteminės jų dehumanizacijos³⁹. Rasizmas sukūrė dabartinių juodaodžių asmeninį praeities bei rasinės natūros suvokimą. Afroamerikiečių elgesio motyvas gali būti apibūdinamas kaip

³⁷ James M. Jones, Santiba Campbell, „Cultural Psychology of African Americans“. *Online Readings in Psychology and Culture*, 3(1), 2011, 1.

³⁸ Ten pat, 4.

³⁹ Ten pat, 5.

rehumanizacijos ir savigarbos saugojimo siekis. Tai patvirtino viena iš judėjimo įkūrėjų Alicia Garza teigdama, jog „BLM yra juodaodžių rehumanizacijos projektas“⁴⁰.

Taigi šio rehumanizacijos projekto įgyvendinimas lemia judėjimo deklaruojamus tikslus. BLM siekia, jog JAV valdžia bei visuomenė visas rases, visų pirma juodaodžius, traktuotų vienodai baltųjų atžvilgiu. Teigiama, jog JAV visuomenė „bus laisva tik tada, kai bus panaikinta *baltoji viršenybė* (angl. *white supremacy*)“, kuri yra suvokiama kaip valstybės požiūris į rasines mažumas bei apskritai rasinę situaciją JAV. Kaip buvo minėta šio darbo įvade, afroamerikiečiai jaučiasi nuskriausti dėl policijos pareigūnų rasistinio smurto bei priekabaus policijos požiūrio į juos, o sėkmingai integracijai ir orumui trukdo netinkamos švietimo bei kalėjimų sistemos. Švietimo sistema, anot BLM judėjimo lyderių, verčia afroamerikiečius eiti į prastas mokyklas, nesudarančias galimybių juodaodžiams siekti orios bei sėkmingos ateities. Valdžia taip pat yra kritikuojama dėl pernelyg didelio kalėjimų bei juose esančių juodaodžių skaičiaus – dėl to esą kalta ta pati švietimo sistema, lemianti tai, jog „juodaodžių jaunimui yra kuriamas tiesus kelias iš mokyklos suolo į kalėjimą“. Judėjimo įkūrėjų teigimu, šių situacijų pokytis svariai prisidėtų prie juodaodžių, kaip rasės, savigarbos atstatymo JAV.

Jones ir Campbell taip pat kalba apie juodaodžių pastangas surasti saugią psichologinę erdvę⁴¹, kurią Valerie Purdie–Vaughns ir Gregory M. Walton vadina „saugios tapatybės aplinka“⁴². Šioje saugios tapatybės aplinkoje afroamerikiečiai gali jaustis saugūs, turintys galimybę būti sėkmingais bei kontroliuoti savo likimą. Tai prisideda prie to, jog juodaodžiai dažnai stengiasi likti savo bendruomenėse, kuriose bendrauja ir veikia.

Šis niuansas pastebimas ne tik gausiai afroamerikiečių gyvenamuose miestuose ar jų mikrorajonuose JAV, tačiau taip pat ir pačioje #BlackLivesMatter judėjimo organizacijoje. Tai patvirtina darbe aptariamas BLM organizavimosi politikos incidentas, kurio metu judėjimo skyrius Filadelfijoje kvietė į renginius, skirtus griežtai tik juodiesiems. Vėliau Jones, Campbell, Purdie–Vaughns ir Walton idėjas tarsi patvirtino ir BLM skyriaus paskelbta žinutė, jog tokia savarankiška ir izoliuota renginių natūra „juodieji žmonės yra geriausioje pozicijoje apibrėžti ir kurti savo kelią laisvės link, besiremdami unikaliomis juodųjų

⁴⁰ BlackLivesMatter, „Meet the Women Who Created #BlackLivesMatter“. <<http://blacklivesmatter.com/meet-the-women-who-created-blacklivesmatter/>>, [Žiūrėta 2017–04–18].

⁴¹ Jones, Campbell, 9.

⁴² Valerie Purdie–Vaughns, Gregory M. Walton, „Is Multiculturalism Bad For African Americans? Redefining Inclusion Through the Lens of Identity Safety“. *Moving Beyond Prejudice Reduction: Pathways to Positive Intergroup Relations*. Washington, DC: American Psychological Association, 2011, 173.

patirtimis JAV“. Visa tai Black Lives Matter nacionaliniu mastu atstovai, įskaitant ir Alicia Garza, apibūdino būtent kaip „erdvės, skirtos tik juodiesiems, egzistavimo būtinybę“. Merilendo Universiteto sociologijos profesorės Patricia Hill Collins teigimu, tie, kurie patyrė rasinį išskyrimą (angl. *exclusion*), yra labiau linkę siekti specifinės – savo – grupės pilietinių teisių ir interesų užtikrinimo, tačiau ne visų⁴³. Šis principas yra pastebimas BLM organizacijos bei veikimo pobūdžiuose.

Straipsnyje „The Political Delinquent: Crime, Deviance, and Resistance in Black America“ Trevor Gardner aptaria kultūrinio pasipriešinimo teoriją (angl. *Cultural Resistance Theory*). Nors autorius teoriją naudoja mėgindamas aiškinti nusikalstamumo JAV priežastis, tačiau „kultūrinio pasipriešinimo sistemos bei policijos institucijos atžvilgiu“ motyvas turi potencialo paaiškinti juodųjų bendruomenių protesto elgesį.

Teorijos pagrindinis teiginys yra tai, jog vergovė bei nuolatinis pasipriešinimas policijos smurtui⁴⁴ privertė pasipriešinimo dvasią tapti kultūrinės juodaodžių tapatybės dalimi. Remiantis kultūrinio pasipriešinimo teorija, pasipriešinimas rasistinei sistemai ir policijai jau yra tapęs afroamerikiečių kultūros dalimi. Afroamerikiečiai policijai bei rasistinei sistemai priešinasi ne nusikalstama veikla, kaip priemone sugriauti nusistovėjusias taisykles ar struktūrą, tačiau kurdami ir besiburdami į pilietines organizacijas. Viena iš labiausiai pastebimų organizacijų yra #BlackLivesMatter, kurios pavadinimas–šūkis, tapęs judėjimą mobilizuojančiu motyvu, yra tiesiogiai orientuotas į pasipriešinimą policijai dėl šios vykdomo rasistinio smurto, pareikalaujančio dažnai nekaltų juodaodžių aukų.

Svarbu pabrėžti, jog pasipriešinimo motyvas yra aptinkamas ne tik kovoje prieš policijos smurtą, tačiau ir kituose judėjimo tiksluose. Pavyzdžiui, pasipriešinimas rasistinėms valdžios institucijoms kaip struktūrinio rasizmo veikėjui, pasipriešinimas *baltajai viršenybei* (kuri, anot judėjimo, egzistuoja JAV visuomenėje), pasipriešinimas netinkamoms švietimo bei kalėjimų sistemoms ir taip toliau.

Gardner taip pat pasitelkia Albert Kircidel Cohen įžvalgas iš pastarojo subkultūros teorijos knygos *Delinquent Boys*. Anot jo, „vertybės yra perduodamos sistemiškai ir

⁴³ Patricia Hill Collins, *From Black Power to Hip Hop: Racism, Nationalism, and Feminism*. Philadelphia: Temple University Press, 2006, 14.

⁴⁴ Pastaba: autorius parašė straipsnį 2004 m., kai judėjimas #BlackLivesMatter, nukreiptas prieš policijos smurtą, dar neegzistavo. Dėl šios priežasties Gardner pateikia ankstesnę kovos prieš policijos smurtą pavyzdį, egzistavusį XX a. devinto dešimtmečio pabaigoje – repo grupę N.W.A. ir jos dainą F*** the Police, kurios pavadinimas į lietuvių kalbą netiesiogiai verčiamas *Velniop policiją*.

disciplinuotai⁴⁵. Esminė vertybė, kurią perduoda juodaodžių tėvai savo vaikams, yra pasipriešinimas. Kultūrinis pasipriešinimas tampa kultūriniu požiūriu arba dispozicija, jog ilgainiui dominuojančios institucijos būtų transformuotos. Šis požiūris yra BLM judėjimo prigimties bei veikimo dalis, kuria siekiama priešintis rasistinėms institucijoms ar praktikoms JAV, neužtikrinančioms rasinės nediskriminacijos bei trukdančioms nuo rasizmo ir nelygybės laisvos visuomenės siekiui.

Pasipriešinimo nuotaikas eskaluoja ir vienas pagrindinių fenomenų afroamerikiečių kultūroje – *hip-hop*'as, savo natūra ilgą laiką buvęs kaip pasipriešinimo sistemai būdas⁴⁶. Anot jau minėtų Jones ir Campbell, rašiusių apie kultūrinę afroamerikiečių psichologiją, vienas iš šios kultūros elementų, priskiriamas ketvirtajai prielaidai, yra juodaodžių *oralishkumas*. Šiandien juodiesiems tai yra asmens laisvė išreikšti save bei kalbėti apie bendruomenės problemas pasitelkiant *hip-hop'o* kultūrą⁴⁷. *Hip-hop*'as visame pasaulyje reiškiasi įvairiai bei plačiomis formomis, tačiau kartinė jo kilmės dalis – pasipriešinimas – išliko viso jo egzistavimo laikotarpiu.

Vienas iš *hip-hop'o* kultūros elementų yra repo muzika⁴⁸. Šis elementas yra grįstas repavimu – savotiška vokaline poezijos forma. Repavimu, tarp gausybės temų, labiausiai įprasta yra nagrinėti/atskleisti visuomenei bei valdžiai *nepatogias* temas – skurdą, rasinę nelygybę, policijos smurtą.

Joks kitas muzikos žanras taip nenagrinėja policijos temas – kadangi Pilietinių teisių judėjimo laikotarpiu šios kultūros nebuvo, tai neabejotinai vaidina svarbų vaidmenį šiandien. Būtent pasipriešinimo policijos smurtui ir rasiniam profiliavimui tema buvo nagrinėjama grupės Los Andželo repo grupės N.W.A. 1988–ųjų kūrinyje *F*** the Police* (netiesioginis vertimas į lietuvių kalbą – *Velniop policiją*). Ši daina sulaukė teigiamos visuomenės reakcijos, kadangi didžioji jos dalis nė nenučiuokė apie egzistuojančias tokio tipo problemas ir todėl buvo šokiruota. Tiesa, tai itin nepalankiai įvertino policija bei valdžios atstovai, kurie (dėl jos tekste minimų paskatų smurtauti prieš policiją) ne kartą mėgino cenzūruoti dainą, uždrausti ją atlikti koncertų metu ir panašiai.

⁴⁵ Trevor Gardner II, „The Political Delinquent: Crime, Deviance, and Resistance in Black America“. *Harvard BlackLetter Law Journal*, 20, 2004, 144. Cituota iš Albert Kircidel Cohen *Deliquent Boys*. Glencoe, Illinois: Free Press, 1955.

⁴⁶ Trevor Gardner II, „The Political Delinquent: Crime, Deviance, and Resistance in Black America“. *Harvard BlackLetter Law Journal*, 20, 2004, 144.

⁴⁷ Jones, Campbell, 4.

⁴⁸ Pastaba: kiti *hip-hop'o* elementai yra diskžokėjavimas (DJ), *breakdance* šokėjai, grafitis.

*F*** the Police* parodo ne tik devinto dešimtmečio pabaigos nuotaikas skurdžiuose Los Andželo kvartaluose, tačiau ir tai, jog kultūrinis pasipriešinimas policijos smurtui ir rasiniam profiliavimui afroamerikiečių visuomenėje yra ilgalaikis leitmotyvas afroamerikiečių bendruomenėse. Šiandien šiam pasipriešinimui įgyvendinti egzistuoja ne tik buvusios muzikinės grupės idėjos, tačiau ir visas judėjimas – #BlackLivesMatter, o pasipriešinimas (policijos smurtui) yra skirtingas afroamerikiečių kartas siejantis motyvas.

Apibendrinant, galima teigti, jog kultūrinė afroamerikiečių psichologija – tai kompleksinė, šimtmečius besiformavusi patirčių ir vertybių visuma, daranti įtaką individo ar jų grupės pasirinkimams bei veiksams. Socialiniame judėjime reiškiasi šios kultūrinės psichologijos elementai – rehumanizacijos siekis, saugios tapatybės aplinkos paieškos bei pasipriešinimo motyvas.

Remiantis J. M. Jones ir S. Campbell prielaida apie afroamerikiečių kultūrinę psichologiją, varomoji afroamerikiečių kultūrinės psichologijos jėga yra nuolat buvusi jų, kaip rasės, dehumanizacija. Tai prisideda prie to, jog afroamerikiečiai buriasi į grupes ir siekia savo rasės rehumanizacijos ir savigarbos išsaugojimo, o patį judėjimą jo bendraįkūrėjos vadina „rehumanizacijos projektu“. Natūralu, jog judėjimas siekia afroamerikiečių rehumanizacijos atitinkamai formuodamas savo tikslus.

Kitas svarbus kultūrinės psichologijos elementas, sudarantis specifines judėjimo organizavimosi sąlygas, yra pastangos surasti saugią psichologinę erdvę arba saugią tapatybės aplinką. Tai yra aplinka, kurioje afroamerikiečiai gali jaustis saugūs, turintys galimybę būti sėkmingais bei kontroliuoti savo likimą. Toks siekis lemia tai, jog afroamerikiečiai yra linkę likti savo bendruomenėse arba burtis į tokias, kuriose gali laisvai bendrauti ir veikti. Tai pasireiškė BLM judėjimo skyriuose, kai, pavyzdžiui, Filadelfijoje, buvo organizuojami renginiai bei susitikimai, skirti tik juodiesiems, o tokią judėjimo politiką gynė ir skyrius, ir judėjimo bendraįkūrėjos. Jų teigimu, tokia erdvė arba aplinka yra būtina judėjimo tikslams pasiekti.

Taigi buvo aptartas ir ketvirtosios Jones ir Campbell prielaidos apie afroamerikiečių kultūrinę psichologiją elementas – orališkumas, šiandien besireiškiantis *hip-hop*'o kultūros forma. Šioje dalyje taikoma kultūrinio pasipriešinimo teorija, teigianti, jog vergovė bei nuolatinis pasipriešinimas policijos smurtui lėmė pasipriešinimo dvasios tapimą kultūrinės juodaodžių tapatybės dalimi. Ne tik iššaukiantys repo dainų tekstai tapo pasipriešinimo struktūriniam rasizmui ar *baltajai viršenybei* protesto forma, tačiau ir socialinis #BlackLivesMatter, visų pirma, yra skirtas kovai prieš rasistinį policijos smurtą.

2. Judėjimo kontroliuojami veiksniai

2.1. Socialinio judėjimo formalizacija

Visų pirma, socialinio judėjimo formalizacijos lygiui įvertinti yra pasitelkiamas oficialus pagrindinės judėjimo organizacijos Black Lives Matter tinklapis. Iš pradžių judėjimo pasiekiamumas buvo decentralizuotas, kadangi egzistavo neoficialių judėjimo tinklapių skirtinguose miestuose⁴⁹. Galiausiai judėjimo šalininkai ėmė telktis pagrindiniame judėjimo tinklapyje <http://blacklivesmatter.com>.

BLM tinklapije skiltyje „Apie #BlackLivesMatter“ (angl. *About #BlackLivesMatter*) teigiama, jog BLM yra skyriais grįsta (angl. *chapter-based*) nacionalinė organizacija, besistengianti atkreipti dėmesį į juodaodžių gyvybės nuprasminimą. BLM tinklapyje oficialiai yra pristatomi 38 veikiantys skyriai JAV ir Kanadoje⁵⁰. Svarbu pabrėžti, jog judėjimą sudaro ne tik pagrindinė organizacija (Black Lives Matter), tačiau dar apie 50 organizacijų, todėl judėjimas yra stipriai decentralizuotas.

BLM komunikacijos vadovė Shanelle Matthews teigė, jog judėjimo skyriai veikia autonomiškai⁵¹. Decentralizuota BLM veikimo prigimtis reiškia skirtingų priėmimo procedūrų egzistavimą kiekviename iš judėjimo skyrių. Tai patvirtino viena iš trijų judėjimo

⁴⁹ Tim Mak, Ben Collins „Who Really Runs #BlackLivesMatter“. 2015. <<http://www.thedailybeast.com/articles/2015/08/15/who-really-runs-blacklivesmatter.html>>, [Žiūrėta 2017–04–06].

⁵⁰ BlackLivesMatter, „Chapters“. <<http://blacklivesmatter.com/find-chapters/>>, [Žiūrėta 2017–04–09].
Rytinėje pakrantėje (angl. *East Coast*): 10 (Amherst, Boston, Cambridge, Springfield, Worcester, Rutgers, New York, Rochester, Philadelphia, Washington);
Vakarinėje pakrantėje (angl. *West Coast*): 8 (Bay Area, Inland Empire, Long Beach, Los Angeles, Pasadena, Sacramento, Portland, Seattle);
Vidurio Vakaruose (angl. *Mid-West*): 10 (Denver, Champaign–Urbana, Chicago, Gary, Detroit, Grand Rapids, Kalamazoo, Lansing, Minneapolis, Cleveland);
Pietuose (angl. *South*): 9 (Birmingham, Tampa Bay, Atlanta, Durnham, Columbia/Orangeburg, Knoxville, Memphis, Nashville, Austin);
Tarptautinis skyrius: 1 (Toronto).

⁵¹ Chris Daniels, „Experts: Black Lives Matter's decentralized structure is holding it back“. 2016. <<http://www.prweek.com/article/1402521/experts-black-lives-matters-decentralized-structure-holding-back>>, [Žiūrėta 2017–04–06].

įkūrėjų – Patrisse Cullors – teigusi, jog BLM tinklapyje neegzistuoja registracijos forma, įgalinanti judėjimo skyrius pasirašyti susitarimą su BLM šalies mastu⁵².

Apie skirtingų taisyklių buvimą byloja ir įsitraukimo į judėjimą procedūra. Įsitraukimas į BLM organizaciją dabar vyksta numatytomis procedūromis. Siekiant įsitraukti į organizacijos veiklą, judėjimo internetinėje svetainėje pasirodo lentelė, skelbianti dalykus, į kuriuos vertėtų atkreipti dėmesį prieš susisiekiant su vienu iš judėjimo skyrių⁵³:

- #BlackLivesMatter yra tinklas, grindžiamas „juodųjų laisvo apsisprendimo“ principu, todėl, remiantis šiuo principu, BLM skyriai pasilieka teisę apriboti įsitraukimo teisę;
- BLM skyriai turi skirtingas narystės politikas, todėl gali priimti arba nepriimti naujų narių. Reikalavimai narystei yra nusprendžiami kiekviename iš skyrių savarankiškai.

Norint oficialiai veikti organizacijoje, reikia pasirinkti savo regiono skyrių bei išsiųsti žinutę su vardu bei elektroninio pašto adresu. Vėliau kandidatūros vertinimo laisvė yra paliekama atitinkamo skyriaus atstovui.

Nors tinklapyje yra išreikšta galimybė ieškoti su judėjimo veikla susijusių įvykių/renginių⁵⁴ arba patiems suorganizuoti renginį bei į jį pakviesti, akivaizdu, jog kai kurie BLM skyriai laikosi ganėtinai izoliacionistinio pobūdžio taisyklių. Kaip jau buvo minėta skyriuje apie kultūrinę psichologiją, konservatyvioji žiniasklaida (*The Daily Caller*⁵⁵, *The Blaze*⁵⁶ ir kiti) kelias dienas rašė straipsnius teigdami, jog Black Lives Matter skyrius Filadelfijoje yra skirtas tik juodiesiems ir diskriminuoja baltuosius. Black Lives Matter Filadelfijos skyriaus atstovė L. Williams į tai atsakė tuo, jog judėjimas siekia burti juoduosius bendrai strategijai kurti ir organizuotis, nepatiriant smurto baimės⁵⁷.

⁵² Mak, Collins.

⁵³ BlackLivesMatter, „Before you Contact a #BlackLivesMatter Chapter“. <<http://blacklivesmatter.com/find-chapters/>>, [Žiūrėta 2017–04–05].

⁵⁴ BlackLivesMatter, „Events“. <<http://blacklivesmatter.com/events/>>, [Žiūrėta 2017–04–05].

⁵⁵ Amber Randall, „Black Lives Matter Philly Bans White People From Its Meetings“. 2017. <<http://dailycaller.com/2017/04/03/black-lives-matter-philly-bans-white-people-from-its-meetings/#ixzz4dNeJrngc>>, [Žiūrėta 2017–04–06].

⁵⁶ Tre Goins–Phillips, „Black Lives Matter Philly bans white people from open meetings“. 2017. <<http://www.theblaze.com/news/2017/04/04/black-lives-matter-philly-bans-white-people-from-open-meeting/>>, [Žiūrėta 2017–04–06].

⁵⁷ Anna Orso, „How Black Lives Matter Philly is responding to 36 hours of right–wing media attacks“. 2017. <<https://billypenn.com/2017/04/05/how-black-lives-matter-philly-is-responding-to-36-hours-of-right-wing-media-attacks/>>, [Žiūrėta 2017–04–06].

Ši situacija susidarė po to, kai BLM Filadelfija organizavo susitikimą, pabrėždami, jog jis skirtas tik juodiesiems, o visi kiti gali paremti BLM kitais būdais. Tai savo *Twitter* paskyroje skyrius patvirtino paskelbęs žinutę, jog „baltieji žmonės negali dalyvauti susitikimuose, bet gali remti organizaciją“⁵⁸.

Black Lives Matter paskelbė pranešimą, kuriame teigė, jog „erdvės tik juodiesiems“ idėja yra susijusi su Malcolm X, Stokely Carmichael, Marcus Garvey ir kitų juodųjų lyderių minties mokymais⁵⁹. Pranešime taip pat rašoma, jog „juodieji žmonės yra geriausioje pozicijoje apibrėžti ir kurti savo kelią laisvės link, besiremiami unikaliomis juodųjų patirtimis JAV“.

BLM pranešime buvo dėstoma, „jog BLM Filadelfija nėra pirmasis ar vienintelis skyrius, apribojęs priėjimą prie organizacijos, <...> egzistuoja esminis skirtumas tarp sisteminio draudimo lankytis restoranuose, viešbučiuose ar mokyklose dėl odos spalvos ir tarp pasakymo, jog susitikimas yra skirtas tik juodiesiems“⁶⁰. Tai, jog Filadelfijos skyrius nėra vienintelis, kuriantis „erdvės tik juodiesiems“, atskleidžia, pavyzdžiui, skyriaus Vašingtone darbotvarkė. BLM Vašingtone kiekvieną sekmadienį organizuoja renginį #JuodųjųDžiaugsmoSekmadienis⁶¹ (angl. *#BlackJoySunday*). Įvykio aprašyme teigiama, jog tai yra visų juodųjų erdvė bei prašoma visų kitų tai gerbti (angl. *This is an all Black Space, we ask that Non-Black Allies respect that*).

Skyriaus Filadelfijoje atstovė patvirtino, kad, nepaisant prieštaringos reakcijos socialiniuose tinkluose, skyrius ir toliau organizuos renginius, kurie bus skirti išskirtinai juodiesiems⁶². Tokios pozicijos laikosi ir Alicia Garza, judėjimo bendraįkūrėja, viename iš pirmųjų tekstų apie BLM rašiusi, jog „strateguoti bei imtis veiksmų, kurių centre yra juodieji (arba „juodumas“, angl. *Blackness*) be kitų rasių atstovių, yra priimtina ir būtina“⁶³. Visa tai galima apibūdinti kaip saugios tapatybės erdvės paiešką išraišką.

Kim Hunter, komunikacijos agentūros *Lagrant Communications* vadovas, kalbėdamas apie BLM organizaciją sakė, jog visiškai supranta būtinybę kurti šį judėjimą, tačiau mano, kad grupės garbingi ketinimai visuomenei buvo iškomunikuoti klaidingai. Tai, anot jo, lėmė

⁵⁸ BLMP Philly. <<https://goo.gl/fJJAHP>>, [Žiūrėta 2017–04–06].

⁵⁹ Orso.

⁶⁰ Ten pat.

⁶¹ BlackLivesMatter, „Take Action“. <<http://www.blacklivesmatterdmv.org/take-action/>>, [Žiūrėta 2017–04–06].

⁶² Orso.

⁶³ BlackLivesMatter, „Herstory“. <<http://blacklivesmatter.com/herstory/>>, [Žiūrėta 2017–04–06].

žiniasklaidos negebėjimas tiksliai atskleisti tai, kokias idėjas propaguoja BLM. Ekspertas teigia, kad BLM organizacijai reikia daugiau sistemiškumo, procedūriškumo, o jų atstovai turėtų kalbėti nuosaikiai ir kryptingai. Kitaip tariant, judėjimui trūksta formalizacijos. Jis taip pat pridėjo, jog BLM turėtų bendradarbiauti su kitomis organizacijomis ar asmenimis, galinčiais tiksliau atskleisti judėjimo žinutę visuomenei⁶⁴.

Kultūrinės komunikacijos agentūros *Burrell* bendravadovė Fay Ferguson teigia, jog BLM yra reikalinga centralizacija, galinti padėti kontroliuoti pagrindinę žinią bei turinį tarp judėjimo skyrių. F. Ferguson kaip problemos sprendimo būdą mato BLM ir policijos dialogą – nuolatinis susitikimus⁶⁵. Apibendrinant šių komunikacijos ekspertų išvalgas, galima konstatuoti, jog BLM judėjimui yra būtina vidinė centralizacija bei konkrečių/paprastų žinių pateikimas žiniasklaidoje. Visa tai leistų ištransliuoti nedaugiaprasmišką judėjimo idėją bei tokiu būdu pelnyti didesnę visuomenės palankumą.

Remiantis William A. Gamson, sėkmingiausi judėjimai yra stipriai centralizuoti bei formalizuoti⁶⁶. Anot autoriaus, centralizuota organizacija lemia tai, jog judėjimui oponuojančios grupės pripažįsta judėjimą kaip legitimą⁶⁷. Nors judėjimas yra kritikuojamas dėl centralizacijos bei konkrečių taisyklių nebuvimo, tačiau BLM pateikia pagrindinius savo veikimo principus. Alicia Garza teigė, kad kiekvienas judėjimo skyrius privalo įsipareigoti vykdyti 13 pagrindinių principų (angl. *Guiding Principles*)⁶⁸. Šie principai skelbia apie tai, jog judėjimas laikosi lyčių, orientacijos, amžiaus ir klasės nediskriminacijos bei siekia teisingumo visiems juodaodžiams. Tai Garza apibūdina kaip *daugybės sluoksnių* principą (angl. *principle of intersectionality*), skelbiantį, jog tarpusavyje sėkmingai gali sugyventi skirtingos tapatybės⁶⁹.

BLM tinklapyje pateikiama informacija patvirtina, jog nėra konkrečios ir vienintelės judėjimo darbotvarkės⁷⁰, kadangi prie judėjimo veiklos prisideda daug skirtingų organizacijų.

⁶⁴ Daniels.

⁶⁵ Ten pat.

⁶⁶ Gamson, *The Strategy of Social Protest*, 201.

⁶⁷ Ten pat.

⁶⁸ Jelani Cobb, „The Matter of Black Lives“. 2016. <<http://www.newyorker.com/magazine/2016/03/14/where-is-black-lives-matter-headed>>, [Žiūrėta 2017-04-16].

⁶⁹ Ten pat.

⁷⁰ BlackLivesMatter, „11 Major Misconceptions About the Black Lives Matter Movement“.

Pavyzdžiui, *Movement for Black Lives*, *Black Youth Project 100*, *Black Liberation Collective*, *Dream Defenders* yra pateikusios darbotvarkes/vizijas/pasiūlymus⁷¹.

Pati efektyviausia darbotvarkė su pasiūlymais yra *Campaign Zero* (liet. kampanija „nulis“) – tai 2015 m. rugpjūčio 21 d. paskelbta kampanija, kurioje pateikiami siūlymai, kaip reikėtų spręsti problemas, susijusias su policijos smurtu prieš juodaodžius. Teigiama, jog kampanija yra susijusi BLM judėjimo aktyvistais⁷². Pateikiama dešimt reformų principų⁷³:

1. Sustabdyti „išdaužtų langų politiką“ (angl. *end broken windows policing*). Omenyje turimas policijos smurtas nepavojingose arba smulkių nusikaltimų situacijose;
2. Bendruomenių stebėjimas. Šis principas skirtas didinti policijos pareigūnų atskaitomumą bendruomenėms, pastarosioms suteikiant daugiau galimybių spręsti, kokių pasekmių susilauks smurtaujantys policijos pareigūnai;
3. Riboti jėgos naudojimą – policija turi gebėti apsaugoti JAV piliečius be smurto naudojimo;
4. Nepriklausomas tyrimas ir patraukimas baudžiamojon atsakomybėn. Policijos veiksmai negali būti tiriami pačios policijos, o tai turi daryti nepriklausomos institucijos;
5. Bendruomenių atstovavimas – didesnis afroamerikiečių atstovavimas policijos bei kitose institucijose;
6. Policijos filmavimas – prie pareigūnų uniformų turi būti pritvirtintos specialios kameros, filmuojančios jų veiksmus tarnybos metu;
7. Mokymai – policijos pareigūnai turi būti mokomi elgtis nesmurtiškai bei neeskaluoti konfliktinių situacijų;
8. Mažinama galimybė policijos pareigūnams pelnytis iš afroamerikiečių sulaikymo, baudų rašymo, areštavimo ir įkalinimo;
9. Mažinama policijos pareigūnų ginkluotė;
10. Sąžiningų įstatymų priėmimas – omenyje turimas poreikis priimti įstatymus, nesuteikiančius policijos pareigūnams pranašumo bylinėjantis bylose dėl smurto naudojimo.

⁷¹ Elephrame.com, „List of 5 Black Lives Matter platforms and policy proposals“. 2016. <<https://elephrame.com/textbook/BLMPlatforms/chart>>, [Žiūrėta 2017–05–02].

⁷² Pastaba apie kampanijos lyderius: Brittany Packnett, Samuel Sinyangwe, DeRay Mckesson, Johnetta Elzie.

⁷³ Campaign Zero, „Solutions“. <<https://www.joincampaignzero.org/solutions/#solutionsoverview>>, [Žiūrėta 2017–05–02].

Kiekvienam iš šių principų yra pateikiami konkretūs sprendimo būdai arba pasiūlymai politikos sprendimams (angl. *policy solutions*). Taip pat pateikiama statistika, atskleidžianti, kiek valstijų įgyvendino sprendimus, grįstus *Campaign Zero* pasiūlymais. Teigiama, jog kol kas buvo priimti 88 įstatymai, adresuoti policijos smurto mažinimui⁷⁴, o tai padarė iš viso 30 valstijų. 6 valstijos⁷⁵, besiremdamos *Campaign Zero* kategorijomis⁷⁶, į policijos smurto problemą pažiūrėjo itin atsakingai ir priėmė 3 arba daugiau įstatymų. Šiuo metu 17 valstijų svarsto mažiausiai 46 įstatymų projektus, adresuotus policijos smurtui mažinti⁷⁷. Ši statistika byloja, jog socialinis judėjimas BLM yra pajėgus aktualizuoti policijos smurto problemą, prie kurios sprendimo prisideda *Campaign Zero* kampanijos idėjomis paremti nauji įstatymai šalyje.

Viena vertus, remiantis turimais duomenimis, galima konstatuoti, jog BLM neturi vienintelės darbotvarkės ar konkrečių taisyklių rinkinio, kadangi judėjimas susideda ne tik iš 38–ių autonomiškai veikiančių judėjimo skyrių, tačiau ir iš skirtingų organizacijų, bendradarbiaujančių su BLM. Kita vertus, BLM turi viešai pateikiamus pagrindinius judėjimo principus, o judėjimą sudarančių organizacijų darbotvarkės ir pasiūlymai viešajai politikai jau pasiekė reikšmingų rezultatų, kadangi buvo priimti palankūs, policijos smurtui mažinti adresuoti įstatymai.

Nepaisant sėkmingų BLM formalizacijos aspektų, vieningos elgesio procedūros (išskyrus bendrus principus) neegzistuoja, todėl judėjimo dalyviai neretai elgiasi nevienareikšmiškai arba priešingai, tokiu būdu nesukurdami aiškaus judėjimo įvaizdžio. Pavyzdžiui, minėta kampanija *Campaign Zero* reikalavo kamerų ant policijos pareigūnų uniformų, o kita platforma – *Movement for Black Lives* – savo reikalavimuose teigė, jog policininkų kameros yra „technologijos, kriminalizuojančios bei besitaikančios į afroamerikiečių bendruomenes“⁷⁸. Be to, kai kuriuose skyriuose galioja iš pirmo žvilgsnio izoliacionistinės taisyklės, suteikiančios galimybę dalyvauti BLM veikloje tik juodaodžiams. Tai kenkia judėjimo (žmogiškųjų) resursų mobilizacijai, kadangi mažinamas kitų rasių

⁷⁴ Campaign Zero, „We Can End Police Violence in America“. <<https://www.joincampaignzero.org/#action>>, [Žiūrėta 2017–05–02].

⁷⁵ Pastaba: Kalifornija, Koloradas, Konektikutas, Ilinojus, Merilendas ir Juta.

⁷⁶ Campaign Zero, „We Can End Police Violence in America“.

⁷⁷ Ten pat.

⁷⁸ Vann R. Newkirk II, „The Permanence of Black Lives Matter“. 2016. <<https://www.theatlantic.com/politics/archive/2016/08/movement-black-lives-platform/494309/>>, [Žiūrėta 2017–05–02].

interesas dalyvauti BLM veikloje, bei viešajai opinijai, nes propaguojamos diskriminacinės taisyklės – taigi taip pat kenkiama ir judėjimo rezultatams. Resursų mobilizacijos bei viešosios opinijos svarba socialinio judėjimo sėkmei plačiau aptariama kituose darbo skyriuose.

2.2. #BlackLivesMatter tikslai

BLM tinklapio skiltyje „Apie #BlackLivesMatter“ yra pateikiama judėjimo susikūrimo istorija (Trayvon Martin žūtis ir už jo mirtį atsakingo saugios kaimynystės programos stebėtojo George Zimmerman išteisinimas). Skelbiama, kad judėjimo šaknys yra juodųjų bendruomenės patirtys nuolatiname ir aktyviame pasipriešinime juodųjų dehumanizacijai. Pasipriešinimo motyvas bei rehumanizacijos siekis kontekstualizuotas skyriuje apie kultūrinę psichologiją. Po šio įvykio kilo bendrasis BLM tikslas – kvietimas veikti ir atsakyti į rasizmą prieš juoduosius.

Kaip bebūtų, BLM tikslai neapsiriboja siekiu kovoti prieš neteisėtus policijos aktus juodaodžių atžvilgiu, o judėjimo požiūris yra platesnis nei kai kuriose juodųjų bendruomenėse dominuojantis naratyvas, skatinantis juodųjų „meilę“ juodiesiems, specifinį juodaodžių gyvenimo būdą ar pirkimo įpročius.

Tvirtinama, jog judėjime dalyvauja ir jam rūpi juodaodžiai homoseksualai, translyčiai, neįgalieji, nedokumentuoti (neturintys oficialių dokumentų/leidimo gyventi JAV) bei moterys⁷⁹. Taip pat skelbiama, jog BLM yra forumas, skirtas juodųjų tarpusavio ir judėjimo šalininkų ryšiams kurti, kovoti prieš rasizmą, kurti ryšius, sudarančius sąlygas socialiniam veiksmui ir įsitraukimui.

Skiltyje „Apie“ atskleidžiama, jog veikėjas, prieš kurį kovojuama, yra valstybė⁸⁰, kuri, remiantis pateikiama informacija, „tikslingai smurtauja bei verčia juodaodžius būti bejėgiais šalyje“⁸¹. Kaip valstybinį smurtą prieš juodaodžius, BLM įvardija juodaodžių neturtą, neproporcingai didelį juodaodžių skaičių kalėjimuose ir kita. Taip pat pateikiami ir kategoriški, abstraktūs vertinimai, pavyzdžiui: „neįgalūs juodieji priversti nešti savo našta valstybėje, remiančioje *darviniškus* (angl. *Darwinian*) eksperimentus, kuriais siekiama

⁷⁹ BlackLivesMatter, „About #BlackLivesMatter“. <<http://blacklivesmatter.com/about/>>, [Žiūrėta 2017–04–05].

⁸⁰ Ten pat.

⁸¹ Ten pat.

sutraukti juos į normalumo rėmus, kuriuos apibrėžia *baltoji viršenybė* (angl. *white supremacy*)⁸².

Anot William A. Gamson, konkretaus vieno tikslo turėjimas arba vieningos politikos įgyvendinimas suteikia judėjimui didesnes galimybes įgyvendinti ir pagrindinį tikslą⁸³. BLM atveju, visuomenei darosi sudėtinga suprasti, koks yra konkretus šio socialinio judėjimo tikslas. Judėjimo pradžioje dalis judėjimo dalyvių manė, jog jų pagrindinė užduotis yra sustabdyti policijos smurtą; kiti manė, jog judėjimo apibrėžimas yra per siauras⁸⁴.

Judėjimo dalyvių abejones dėl vieningo tikslo sąlygoja ir decentralizuota BLM prigimtis. #BlackLivesMatter yra nacionalinis judėjimas su labai lokaliniais tikslais, kadangi sprendžiamų problemų (taigi ir siekiamų tikslų) pobūdis kiekviename iš judėjimo skyrių gali skirtis ir neretai skiriasi. Ar pagrindinis BLM tikslas yra kova prieš valstybę, ar tik prieš policijos smurtą juodųjų atžvilgiu, ar homoseksualių, translyčių, neįgaliųjų ir kitų socialinių mažumų teisių užtikrinimas? Į šiuos klausimus sudėtinga atsakyti tiek judėjimo dalyviams, tiek su judėjimo veikla susipažinusiai visuomenės daliai.

Skirtingai akcentuojamus tikslus įrodo judėjimo skyrių tinklapiuose pateikiama informacija. Pavyzdžiui, BLM Amhersto skyriaus *Facebook* paskyroje teigiama, kad judėjimo tikslas yra kovoti prieš policijos smurtą⁸⁵. BLM Kembridžo skyriaus tinklapyje pranešama, kad yra siekiama priešintis struktūriniam rasizmui⁸⁶. BLM Sakramente pabrėžia, jog siekiama kovoti už visų juodaodžių – nepriklausomai nuo jų lyties, lytinės orientacijos ar identifikacijos – teises⁸⁷. Savo ruožtu BLM Atlantoje deklaruoja, jog, skirtingai nei judėjimas nacionaliniu mastu, neiškelia lyties ir orientacijos klausimų gynimo kaip vieno iš svarbiausių tikslų, bet siekia kovoti prieš policijos smurtą⁸⁸. BLM Portlando skyriaus tikslai taip pat yra

⁸² Ten pat.

⁸³ Gamson, *Encounters with Unjust Authority*, 160.

⁸⁴ Alex Altman, „Black Lives Matter“. 2015. <<http://time.com/time-person-of-the-year-2015-runner-up-black-lives-matter/>>, [Žiūrėta 2017–04–09].

⁸⁵ Black Lives Matter Herst College.

<https://www.facebook.com/pg/blacklivesmatteramherstcollege/about/?ref=page_internal>, [2017–04–26].

⁸⁶ Black Lives Matter Cambridge. <<https://www.blmcambridge.org/>>, [2017–04–26].

⁸⁷ Black Lives Matter Sacramento. <<https://www.facebook.com/BlackLivesMatterSac/>>, [2017–04–26].

⁸⁸ Black Lives Matter Greater Atlanta. <<http://www.blacklivesmattergreateratlanta.com/aboutus>>, [2017–04–26].

išsiskiriantys iš bendro judėjimo tikslų konteksto, kadangi skelbiama, jog yra kovojama prieš kapitalizmą ir kolonializmą⁸⁹.

Apie BLM tikslo miglotumą byloja JAV gyventojų apklausų metu pateikiami atsakymai. Remiantis *PewResearch* apklausos, atliktos 2016 m. vasario–gegužės mėnesiais (praėjus beveik 3 metams nuo judėjimo pradžios), duomenimis, 64% juodaodžių, susipažinusių su BLM judėjimu, teigia suprantantys judėjimo tikslus. Kiti 36% juodaodžių, susipažinusių su BLM judėjimu, teigia dalinai arba išvis nesuprantantys judėjimo tikslų. Tuo tarpu 38% baltaodžių, susipažinusių su BLM, teigia nesuprantantys judėjimo tikslų⁹⁰. Taigi apytikriai trečdaliui JAV visuomenės nesuprantant socialinio judėjimo tikslų, yra prarandamas potencialus judėjimo šalininkų ir dalyvių skaičius bei (dėl netikslaus judėjimo tikslų įvertinimo) didėja rizika plėsti BLM oponuojančių asmenų grupę. Apie judėjimui oponuojančias grupes kalbama aptariant *Socialinės ir politinės aplinkos* veiksnį. Be to, judėjimas nepateikia aiškaus arba aiškių būdų, kaip derėtų spręsti JAV visuomenę kamuojančias problemas.

Apibendrinant, galima teigti, jog šis socialinis judėjimas neapsiriboja vien tik kova prieš policijos smurtą afroamerikiečių atžvilgiu. Kaip judėjimo tikslus BLM atstovai išskiria ir kovą už kitų socialinių mažumų – juodųjų homoseksualų, translyčių, neįgaliųjų ir kitų – teises. Pabrėžiama, jog ir pačiame judėjime dalyvauja ir jam rūpi ne tik įprastai dominuojantys heteroseksualai vyrai, tačiau ir minėtos mažumos. Nepaisant to, jog nacionaliniu mastu judėjimas išreiškia savo tikslų įvairovę ir gausą, skirtingi tikslai egzistuoja ir lokaliai – kiekvienas judėjimo skyrius įgyvendina nebūtinai su nacionaliniais judėjimo tikslais susijusius siekius, kaip indikuoja aptarti BLM Portlande bei kiti pavyzdžiai. Tai kyla iš decentralizuoto judėjimo pobūdžio. William A. Gamson teigimu, tokia padėtis socialiniame judėjime, kai egzistuoja ne vienas konkretus ir aiškiai išreikštas tikslas, bet daugybė siaurų tikslų, yra vertintina neigiamai. Daugybės tikslų siekimas lemia, jog yra išblaškomas koncentruotas visuomenės dėmesys bei jos suvokimas judėjimo atžvilgiu, o visuomenė neidentifikuoja pagrindinio socialinio judėjimo tikslo. Kaip suponuoja apklausų rezultatai, maždaug trečdalis visuomenės, susipažinęs su BLM veikla, nesupranta judėjimo tikslų. Vadinasi, tokiu būdu yra prarandami potencialūs judėjimo rėmėjai arba dalyviai,

⁸⁹ Black Lives Matter Portland. <https://www.facebook.com/pg/blacklivesmatterpdx/about/?ref=page_internal>, [2017–04–26].

⁹⁰ Juliana Menasce Horowitz, Gretchen Livingston, „How Americans view the Black Lives Matter movement“. 2016. <<http://www.pewresearch.org/fact-tank/2016/07/08/how-americans-view-the-black-lives-matter-movement/>>, [Žiūrėta 2017–04–09].

galintys atnešti naudos BLM bei daryti įtaką jo rezultatų sėkmei. Decentralizuota judėjimo prigimtis sukuria daugiau nei vieno tikslo egzistavimą, o tai savo ruožtu lemia skirtingas iniciatyvas joms siekti. Kaip, pavyzdžiui, jau aptarta iniciatyva *Campaign Zero*.

2.3. Resursai

Pagrindinė resursų mobilizacijos teorijos bei jos šalininkų J. McCarthy ir M. Zald idėja yra ta, jog socialiniai judėjimai gali tikėtis sėkmės tik tuo atveju, jei tinkamai mobilizuos visus įmanomus resursus⁹¹. Šie resursai gali būti *apčiuopiami* (pinigai, įrenginiai/infrastruktūra, komunikacijos priemonės) bei *neapčiuopiami* (žmonių resursai, organizaciniai ir teisiniai įgūdžiai, technikos išmanymas, legitimumas).

Vienas pagrindinių *apčiuopiamų* resursų, lemiančių stabilią socialinio judėjimo veiklą, yra finansai. Nors galutinės informacijos apie judėjimo finansus pateikiama nėra, tačiau prieinami šaltiniai byloja, jog BLM turi reikšmingų ir pastovių rėmėjų. 2016 m. buvo skaičiuojama, jog mažiausiai 50 organizacijų teikė visokeriopą pagalbą šiam socialiniam judėjimui⁹². Iš šių rėmėjų išsiskiria *Kellogg Company*, suteikusi judėjimui 930,000 JAV dolerių⁹³. Tiesa, ši suma neprilygsta *The Ford Foundation* paaukotai sumai, siekiančiai net 100 mln. JAV dolerių⁹⁴. Akivaizdu, jog, nepaisant plataus veikimo masto (JAV bei Kanada), pinigai nėra problema BLM judėjimui.

Esminė platforma, kuria yra mobilizuojami judėjimo dalyviai, organizuojamos demonstracijos ir kiti įvykiai, yra socialiniai tinklai. Tai yra pagrindinis BLM mobilizacijos instrumentas. Judėjimo pradžioje Alicia Garza socialiniuose tinkluose pasidalino žinute „A Love Note to Black People“ (angl. „*Meilės laiškas juodiesiems*“), kviesdama juos būti aktyviais, organizuotais ir kovoti⁹⁵. Ji manė, jog neteisybė juodųjų atžvilgiu yra liga, vadinama instituciniu rasizmu. Anot jos, ši liga negali būti įveikta vien balsavimu rinkimuose

⁹¹ McCarthy, Zald.

⁹² Ellen McGirt, „Who Is Funding Black Lives Matter“. 2016. <<http://fortune.com/2016/08/08/funding-black-lives-matter-ford/>>, [Žiūrėta 2017–04–09].

⁹³ Aaron Klein, „KELLOGG FOUNDATION PROVIDED NEARLY \$1 MILLION TO SUPPORT BLACK LIVES MATTER“. 2016. <<http://www.breitbart.com/big-government/2016/12/01/kellogg-foundation-provided-nearly-1-million-support-black-lives-matter/>>, [Žiūrėta 2017–04–09].

⁹⁴ McGirt.

⁹⁵ Herbert Ruffin, „Black Lives Matter: The Growth of a New Social Justice Movement“. <<http://www.blackpast.org/perspectives/black-lives-matter-growth-new-social-justice-movement/>>, [Žiūrėta 2017–02–10].

ir išsilavinimu. Tada atsirado grotažymė #BlackLivesMatter⁹⁶.

Vien per 2014 m. birželio – 2015 m. gegužės laikotarpį socialiniame tinkle *Twitter* buvo pasidalinta žinutėmis, turinčiomis su BLM judėjimu ir jo aktyvistais, policijos smurto aukomis susijusias grotažymes, net 40,815,975 kartų iš 4,435,217 unikalių vartotojų⁹⁷. Šiuo metu vien tik oficialią nacionalinę Black Lives Matter paskyrą *Twitter* (neįtraukiant atskiros judėjimo skyrių statistikos) seka 229,000 žmonių⁹⁸. Socialiniai tinklai, kaip BLM komunikacijos tinklų instrumentas, neabejotinai yra pigus ir efektyvus būdas dalintis naujienomis, mobilizuoti mases demonstracijoms bei nuolatiniam dalyvavimui judėjimo veikloje.

Anot Daniel Cress ir David Snow⁹⁹, sėkmingi socialiniai judėjimai pastoviai (bent kartą į mėnesį) organizuoja renginius/susitikimus. Šiuo atveju, apie skyrių mastu vykstančius renginius informacija yra pateikiama skyrių socialinių tinklų paskyrose. Pavyzdžiui, 32 iš 38 BLM judėjimo skyrių savo *Facebook* paskyrose dalijasi informacija apie judėjimo renginius. Remiantis 32–iejų skyrių *Facebook* paskyromis, per 2014 sausio mėn. – 2017 gegužės mėn. iš viso buvo suorganizuoti 857 renginiai¹⁰⁰. Remiantis kita statistika, įvykių skaičius yra netgi didesnis. Egzistuoja tinklapis, sekantis BLM surengtų protestų ir demonstracijų skaičių. Pavyzdžiui, iki 2017 m. gegužės 3 d. buvo surengta mažiausiai 1,916 protestų arba demonstracijų¹⁰¹. Kaip bebūtų, nuolatinis renginių bei susitikimų egzistavimas byloja apie BLM, kaip organizacijos, gyvybingumą, kuris yra būtinas socialinio judėjimo sėkmės elementas, kadangi tokiu būdu užtikrinamas laiko resursas, tęsiamas tikslų siekis bei didinama galimybė juos pasiekti.

Taigi, McCarthy ir Zald teigimu, socialiniai judėjimai gali tikėtis sėkmės tik tada, jei sugebės tinkamai mobilizuoti visus įmanomus resursus. Akivaizdu, jog vieno pagrindinių – finansinių – resursų stygiaus socialinis judėjimas #BlackLivesMatter neįveikia. Judėjimo veiklos tęstinumui užtikrinti ar veiksams, reikalaujantiems finansinio indėlio, atlikti pilnai

⁹⁶ Ten pat.

⁹⁷ Deen Freelon, „The Measure of a Movement: Quantifying Black Lives Matter's Social Media Power“. American University, 2016, 6.

⁹⁸ Black Lives Matter. <<https://twitter.com/blklivesmatter>>, [Žiūrėta 2017–04–10].

⁹⁹ Daniel Cress, David Snow, „The Outcomes of Homeless Mobilization: The Influence of Organization, Disruption, Political Mediation, and Framing“. *American Journal of Sociology*, 105(4), 2000, 1104.

¹⁰⁰ Žr. Priedas Nr.: 1.

¹⁰¹ Elephrame.com, „At least 1,919 Black Lives Matter protests and other demonstrations have been held in the past 1,024 days“. <<https://elephrame.com/textbook/BLM/chart>>, [Žiūrėta 2017–05–02].

turėtų pakakti vien tik *The Ford Foundation* paaukotos 100 mln. JAV dolerių sumos. Tiesa, svarbu omenyje turėti tai, jog *The Ford Foundation* tėra vienas iš daugelio finansinių judėjimo rėmėjų. Kitas resursas – žmonės – yra mobilizuojamas pasitelkiant socialinių tinklų platformas (visų pirma – *Twitter*, *Facebook*). Tai yra pigus ir efektyvus būdas mobilizuoti žmones, kadangi yra sutaupomi finansiniai bei laiko resursai. Kaip bebūtų, nustatyti tikslų judėjimo dalyvių ar rėmėjų skaičių yra sudėtinga, tačiau akivaizdu, jog žmogiškasis resursas yra gausiai mobilizuojamas, o mobilizacijos principas – efektyvus. Renginių ir susitikimų organizacijos viduje gausia byloja apie BLM judėjimo gyvybingumą, kuris, anot D. Cress ir D. Snow, yra itin svarbus veiksnys, darantis įtaką socialinio judėjimo rezultatams arba sėkmei.

Kita vertus, nors judėjimui netrūksta ir žmogiškosios paramos, o socialiniuose tinkluose nuolat yra gausiai dalinamasi žinutėmis su judėjimu susijusiomis grotazymėmis, tačiau negalima teigti, jog Black Lives Matter maksimaliai išnaudoja turimų žmogiškųjų resursų potencialą. Tokią situaciją lemia daugiaprasmiškas ir ne visada pozityvus judėjimo įvaizdžio kūrimas. Omenyje yra turima neretai izoliacionistinė/diskriminacinė judėjimo organizavimosi prigimtis, vieno tikslo nebuvimas ir apskritai siekių miglotumas, tikslų problemų sprendimo būdų pateikimo stygius. Mobilizacijos sėkmei įtakos turi ir vėliau darbe nagrinėjami judėjimo kontroliuojami veiksniai – charizmatinio lyderio nebuvimas, dažnai visuomenei nepatrauklių taktikų taikymas.

2.4. Lyderystė

Politikos mokslų profesoriaus Fredrick C. Harris teigimu¹⁰², BLM judėjimas nuo Pilietinių teisių judėjimo skiriasi tuo, jog BLM turi ne charizmatiniu lyderiu, bet grupe paremtą lyderystės modelį. Tai skelbia ir judėjimo bendrąkūrėja Alicia Garza, socialiniuose tinkluose kvietusi prisidėti prie judėjimo, atmetančio vyrų dominuojamą, „iš viršaus į apačią“ struktūrą, kuri vyravo ankstesniuose judėjimuose. Tai tapo viena pagrindinių priežasčių, kodėl BLM kampanijos planuojamos kolektyviškai¹⁰³. Siekiant platesnio juodaodžių spektro

¹⁰² Fredrick C. Harris, „The Next Civil Rights Movement?“. 2015.

<<https://www.dissentmagazine.org/article/black-lives-matter-new-civil-rights-movement-fredrick-harris>>.

[Žiūrėta 2017-04-09].

¹⁰³ Ruffin.

dalyvavimo ir aktyvumo, BLM įtraukė moteris, nepasiturinčius, neįgaliuosius, nedokumentuotuosius imigrantus, ateistus, translyčius ir kitus¹⁰⁴.

Anot A. Garza, BLM yra neturintis lyderių (angl. *leaderless*) arba lyderių pilnas (angl. *leader-full*) judėjimas. Šis hierarchinės lyderystės neturintis modelis yra savotiškas eksperimentas, lyginant tiek su Pilietinių teisių judėjimu, tiek su kitais socialiniais judėjimais (kadangi nėra vieno aiškaus lyderio, bet yra daug už savo skyrius atsakingų lyderių). Nors gali susidaryti įspūdis, jog judėjimo lyderėmis turėtų būti trys jo bendraįkūrėjos – Alicia Garza, Opal Tometi ir Patrisse Cullors, tačiau tai nėra tiesa. Kai kurie judėjimo skyriai savo tinklapiuose viešai įvardija savo lyderius. Pavyzdžiui, teigiama, jog judėjimo skyriaus Vašingtone lyderiai yra April Goggans, Erika Totten, Omolara Williams, Aaron Goggans¹⁰⁵. Oficialiame BLM Kembridžo skyriaus tinklapyje taip pat yra įvardijami trys skyriaus lyderiai – DiDi Delgado, Kp Martinez, Stephanie Guirand¹⁰⁶. Savo ruožtu BLM Vusterio skyrius neįvardija konkrečių asmenų, tačiau *Facebook* paskyroje rašo, jog šis skyrius remiasi juodųjų moterų, translyčių ir *queer* lyderyste¹⁰⁷. Kaip vienas judėjimo lyderių yra įvardijamas ir DeRay Mckesson, inicijavęs minėtą kampaniją *Campaign Zero*.

Iš vienos pusės, tai lemia tam tikrą galios pasidalijimą pačioje organizacijoje, kai egzistuoja daug skyrių lyderių visoje šalyje. Be to, decentralizuotas judėjimas didina produktyvumą, žinant tai, jog judėjimo organizacija turi 38 skyrius bei daugiau nei 50 bendradarbiaujančių organizacijų¹⁰⁸. Judėjimo produktyvumas yra aptariamasis *Resursų* skyriuje.

Iš kitos pusės, yra prarandamas judėjimo koncepto aiškumas, reikalingas daliai rėmėjų mobilizuoti; taip pat netenkama ir galios koncentracijos vieno lyderio rankose bei dalyvių kontrolės. Pavyzdžiui, populiariojoje JAV žiniasklaidoje buvo aptarinėjamas BLM judėjimo elgesys protestų metu. 2014 m. gruodžio 14 d. protestuose Niujorke BLM minia skandavo „What do we want? Dead Cops! When do we want them? Now!“ (liet. *Ko mes norime?*

¹⁰⁴ Ten pat.

¹⁰⁵ Black Lives Matter Washington. <<http://www.blacklivesmatterdmv.org/about/>>, [2017–04–27].

¹⁰⁶ Black Lives Matter Cambridge. <<https://www.blmcambridge.org/about/>>, [2017–04–27].

¹⁰⁷ Black Lives Matter Worcester.

<https://www.facebook.com/pg/BlackLivesMatterWorcester/about/?ref=page_internal>, [2017–04–27].

¹⁰⁸ John Blake, „Is Black Lives Matter blowing it?“. 2016. <<http://edition.cnn.com/2016/07/29/us/black-lives-matter-blowing-it/>>, [2017–04–27].

Negyvų policininkų! Kada mes to norime? Dabar!)¹⁰⁹. Per 2015 m. rugpjūčio 29 d. Mineapolyje vykusius protestus BLM protestuotojai skandavo „Pigs in a blanket, fry 'em like bacon“ (netiesioginis vertimas į lietuvių kalbą – *Iškepime policininkus kaip bekoną!*). Vargu, ar tai buvo būtent tos žinutės, kurias norėtų ištransliuoti BLM, tačiau joms nebuvo užkirstas kelias¹¹⁰.

Taigi Black Lives Matter judėjimas yra paremtas grįstu (arba daugybės lyderių) lyderystės modeliu, kai neegzistuoja vienas ar keli aiškūs lyderiai, tačiau judėjimo skyriai bei organizacijos turi savo neformalius lyderius, apie kuriuos telkiasi sekėjai. BLM atmeta socialiniuose judėjimuose dominuojančią vyrų „iš viršaus į apačią“ hierarchijos struktūrą, o judėjimo kampanijos yra planuojamos bei įgyvendinamos kolektyviškai. Viena vertus, esant daugiau lyderių bei jų kuruojamų grupių išauga judėjimo produktyvumas, atsiranda daug iniciatyvų su konkrečiais tikslais, tačiau, kita vertus, judėjimas netenka struktūros bei savo koncepto aiškumo. Vientisos atsakomybės ar galios vieno lyderio rankose nebuvimas neleidžia judėjimui mobilizuoti maksimalaus rėmėjų/dalyvių skaičiaus, kadangi dalis visuomenės nesijaučia užtikrinti dėl to, kas vadovauja judėjimui bei kas yra jo lyderis. Tai taip pat kuria nelegitimios organizacijos įvaizdį judėjimo oponentams, nes šie, dažniausiai suorganizuoti hierarchinės struktūros principu, nėra tikri dėl bendravimo su už veiklą atsakingu judėjimo asmeniu ar asmenimis. Nelegitimumas socialinio judėjimo oponentų akyse potencialiai gali tapti pažeidžiama arba silpnąja judėjimo vieta. Ypač tada, kai judėjimo lyderiai nėra pajėgūs adekvačiai kontroliuoti dalyvių elgesį, kuris kelia nevienareikšmišką įspūdį apie patį judėjimą ir jo tikslus.

2.5. Taktikos

2014 m. rugpjūtį vykusių protestų prieš policijos smurtą metu BLM buvo viena iš daugelio protestavusių organizacijų. Daugiau dėmesio judėjimas sulaukė po savo tinklapio sukūrimo, aktyvių žinučių socialiniuose tinkluose bei internetinės konferencijos strategijai kurti. Socialiniai tinklai buvo efektyvi mobilizacijos taktika, o augantis juodaodžių aukų nuo

¹⁰⁹ PSUUNDERGROUND.COM, „Loud Chants, No Change: The Failure of #BlackLivesMatter“. 2016. <<http://www.psuunderground.com/2016/05/26/loud-chants-no-change-the-failure-of-blacklivesmatter/>>, [2017–04–27].

¹¹⁰ Ten pat.

policijos smurto skaičius lėmė didesnę aktyvumą socialiniuose tinkluose bei taip plėtė judėjimo šalininkų gretas¹¹¹.

Provokuojančiais protestais judėjimas siekė atkreipti baltųjų ir kitų dėmesį į savo problemas. 2016 m. BLM naudojo naują taktiką – provokacijas kandidatams į JAV prezidentus kalbėti apie rasinę diskriminaciją, vergijos poveikį juodiesiems bei JAV visuomenei. Vienas kandidatų, Martin O'Malley, panaudojo frazę „visų gyvybės svarbios (angl. *all lives matter*)“, tačiau BLM judėjimas jam paprieštaravo, kadangi, anot judėjimo narių, dėmesį reikia kreipti į tai, kas anksčiau buvo ignoruojama, – juoduosius¹¹².

Vykstant JAV prezidento kampanijai, kandidatė Hillary Clinton 2015 m. spalio 30 d. sakė kalbą Atlantoje. BLM aktyvistai sustabdė jos kalbą pusvalandžiui¹¹³. Provokacijos taktika buvo panaudota ir per kito demokratų kandidato – Bernie Sanders – kalbą Sietlo mieste. 2016 m. rugpjūčio 8 d. jo kalbą nutraukė aktyvistė Marissa Johnson¹¹⁴, akcentuodama juodųjų bendruomenės problemas. Tuomet BLM pareiškė neremiantys nė vieno iš kandidatų bei išlaikantys autonomiškumą nuo bet kokios politinės partijos.

Kai kurie ekspertai, kaip, pavyzdžiui, politikos apžvalgininkas Hamilton Nolan, rašė, jog tokie incidentai toliau didžiausius JAV mažumų rėmėjus (Bernie Sanders) nuo pačių mažumų¹¹⁵. Kita vertus, ši politikų kalbų nutraukinėjimo taktika suteikia didesnę priėjimą prie svarbiausių JAV politikų, kadangi taip yra atkreipiamas dėmesys į konkrečią problemą, patį BLM judėjimą bei atsiranda tiesioginis dialogas su politikais. Remiantis taktinių inovacijų teorija, netikėtų taktikų naudojimas didina galimybes pasiekti teigiamų rezultatų. Konkrečiai politikų kalbų nutraukinėjimo taktikos atveju, tokie veiksmai iš dalies pasiteisino, kadangi tiek B. Sanders, tiek H. Clinton buvo priversti integruoti dalį BLM judėjimo tikslų į savo rinkiminės kampanijos programas¹¹⁶. Tiesa, kaip vėliau tapo aišku, šie kandidatai nelaimėjo JAV prezidento rinkimų.

Kita vertus, ne visos judėjimo taktikos buvo efektyvios ir atnešė lauktų rezultatų. Pavyzdžiui, per 2015 m. „juodąjį penktadienį“ (masinių prekių išpardavimų dieną) Čikagoje, esant didžiausiam transporto srautui per metus, BLM aktyvistai užblokavo svarbiausius

¹¹¹ Ruffin.

¹¹² Ten pat.

¹¹³ Altman.

¹¹⁴ Mak, Collins.

¹¹⁵ Hamilton Nolan, „Don't Piss on Your Best Friend“. 2015. <<http://gawker.com/dont-piss-on-your-best-friend-1723074461>>, [Žiūrėta 2017–02–10].

¹¹⁶ Altman.

kelius. Demonstracijomis buvo siekiama maksimizuoti efektą, priverčiantį visuomenę jaustis nepatogiai – taip, kaip anot demonstracijų idėjos autorių, juodaodis jaučiasi JAV¹¹⁷. Buvo teigiama, kad „svarbus yra ne juodasis penktadienis“, bet „juodųjų gyvybės svarbios“ (angl. *black lives matter*). Tokia taktika sukėlė didelį visuomenės nepasitenkinimą, kuris lėmė viešosios opinijos suprastėjimą BLM judėjimo atžvilgiu. Anot J. McCarthy ir M. Zald, socialinis judėjimas, siekdamas sėkmingo rezultato, privalo turėti ir siekti palaikymo viešojoje opinijoje. Šiuo atveju BLM tikslas, kuriam panaudota nepatogumo kėlimo taktika, nebuvo naudingas nei pačiam socialiniam judėjimui, nei jo siekiamiems esminiams tikslams įgyvendinti.

Apibendrinant taktikų poskyrį, galima konstatuoti, jog BLM judėjimo taikomos taktikos atneša dvejopą rezultatą. Šias taktikas tiksliausiai apibrėžia provokacijos sąvoka. Provokacijomis bei nuolatiniais protestais ar demonstracijomis pirmiausiai siekiama atkreipti visuomenės dėmesį į afroamerikiečių bendruomenę kamuojančias problemas. Buvusių kandidatų į JAV prezidentus – Bernie Sanders, Hillary Clinton – rinkiminių kampanijų metu BLM vykdė jų kalbų nutraukinėjimo arba pertraukinėjimo taktiką. Viena vertus, tai sulaukė nemažai kritikos iš visuomenės dėl ekscentriško elgesio pobūdžio bei nepagarbos kandidatų atžvilgiu, todėl kažkuriuo mastu ši taktika pakenkė viešosios opinijos įspūdžiui apie judėjimą bei potencialiai judėjimo rėmėjų plėtrai. Taip pat, kaip teigė politikos apžvalgininkas Hamilton Nolan, buvo tolinami pagrindiniai judėjimo rėmėjai politinėje arenoje (omenyje turimas buvęs kandidatas į prezidentus Bernie Sanders). Kita vertus, tokia taktika buvo veiksminga tuo atžvilgiu, jog buvo atkreiptas dėmesys į judėjimą bei maksimizuotas tiesioginis dialogas su politikais. Nenaudingai buvo pritaikyta kita – „nepatogumo jausmo kėlimo visuomenėje“ – taktika „juodojo penktadienio“ metu. Šia taktika nebuvo pasiekta jokių apčiuopiamų rezultatų ar įgyvendinta konkrečių tikslų, o ji pati lėmė platų pasipiktinimą viešojoje opinijoje.

¹¹⁷ Ten pat.

3. Aplinkos (išorės) veiksniai

3.1. Vietinės organizacijos ir judėjimo partneriai

Socialinio judėjimo efektyvumą lemia ne tik jo kontroliuojami, bet ir aplinkos arba išorės veiksniai. Darbo poskyryje *Resursai* buvo kalbėta, jog mažiausiai 50 organizacijų įvairiomis formomis bendravo su BLM. Toks bendradarbiavimas padeda užtikrinti finansinį stabilumą ir judėjimo tęstinumą, tačiau tai taip pat veikia kaip aplinkos veiksnys. Šis aplinkos veiksnys suteikia judėjimui galimybę kurti ryšius, plėsti socialinį kapitalą, dalintis patirtimi.

2016 m. rugsėjo pradžioje BLM paskelbė, jog susitarė su International Development Exchange (IDEX) dėl paramos judėjimo plėtrai ir ateities tikslams. Sutarta, jog IDEX teiks priežiūros, finansų valdymo bei administracinę pagalbą. Anot BLM, šiuo susitarimu siekiama stiprinti atskirus judėjimo skyrius bei visą organizacinę struktūrą¹¹⁸.

Kitas svarbus susitarimo elementas – mokymosi mainai (angl. *learning exchange*) bei ryšių kūrimo galimybės su IDEX partneriais visame pasaulyje. IDEX yra organizacija, siekianti padėti įvairiuose projektuose, susijusiuose su moterų, mažumų, vietinių bendruomenių teisėmis¹¹⁹. Viena iš BLM įkūrėjų – Alicia Garza – teigė, jog judėjimui reikėjo tokios organizacijos kaip IDEX, galinčios padėti išplėsti tarptautinius ryšius¹²⁰.

2016 m. buvo laikas, kai BLM peržengė JAV sienas ir tapo tarptautiniu judėjimu. Prancūzijoje vyko protestai prieš policiją dėl pastarosios nužudyto juodaodžio vyro Adama Traore. Socialiniuose tinkluose buvo imta dalintis žinutėmis su grotažyme #BLMFrance¹²¹. Prancūzijoje taip pat veikia organizacija Urgence Notre Police Assasine (liet. *Atsargiai, mūsų policija žudo*), kovojanti prieš policijos smurtą. Tiesa, ši organizacija nėra orientuota į konkrečią rasę. Organizacija palaiko ryšius su JAV veikiančia BLM¹²². Platus socialinio kapitalo spektras užtikrina judėjimo gebėjimą disponuoti profesine įvairove bei kitų socialinių judėjimų patirtimi, reikalinga tinkamiems ir į tikslą orientuotiems sprendimams

¹¹⁸ Patrick Dehahn, „BLACK LIVES MATTER GAINS MANAGEMENT SUPPORT WITH NEW PARTNERSHIP“. 2016. <<http://associationsnow.com/2016/09/black-lives-matter-grows-financial-assistance-idex/>>, [Žiūrėta 2017–04–06].

¹¹⁹ Ten pat.

¹²⁰ Ten pat.

¹²¹ David Perrotin, Cecile Dehesdin, „2016 was the year black lives matter went global“. 2016. <https://www.buzzfeed.com/susiearmitage/2016-was-the-year-black-lives-matter-went-global?utm_term=.rhDomnZQ98#.csBJ4m7aER>, [Žiūrėta 2017–04–06].

¹²² Ten pat.

priimti/įgyvendinti. Šiuo atveju vietiniai bei tarptautiniai BLM partneriai suteikia galimybę nagrinėti jų veiklos istoriją, taikytas taktikas bei galimas kontrapudėjimų reakcijas.

Taigi yra žinoma, jog su Black Lives Matter judėjimu yra bendradarbiavę arba vis dar bendradarbiauja daugiau nei 50 organizacijų. Tokia partnerių gausa ne tik padeda užtikrinti stabilumą ir organizacijos tęstinumą finansiniu požiūriu, tačiau taip pat suteikia galimybę kurti ryšius, plėsti socialinį kapitalą, dalintis patirtimi. Platus socialinio kapitalo spektras užtikrina judėjimo gebėjimą disponuoti profesine įvairove, potencialiai galinčia prisidėti prie inovatyvių taktikų ar strategijų kūrimo bei liudijančia apie platų grupių atstovaujumą judėjime. Gausus socialinis kapitalas taip pat leidžia disponuoti kitų socialinių judėjimų patirtimi, reikalinga tinkamiems ir į tikslą orientuotiems sprendimams priimti/įgyvendinti. Šiuo atveju vietiniai bei tarptautiniai BLM partneriai suteikia galimybę nagrinėti jų veiklos istoriją, taikytas taktikas bei galimas kontrapudėjimų reakcijas. Visa tai judėjimui Black Lives Matter gali suteikti tinkama santykių su International Development Exchange (IDEX) ar partneriais užsienyje (visų pirma – Prancūzijoje) plėtra.

3.2. Socialinė ir politinė aplinka

Kaip jau buvo užsiminta, viešoji opinija gali daryti reikšmingą įtaką socialinio judėjimo raidai bei rezultatams. 2016 m. pirmojo ketvirčio *PewResearch* atliktos apklausos „Ar BLM judėjimas – sėkmingas“ metu gauti atsakymai atskleidžia, jog¹²³:

- mažiau nei 4 iš 10 amerikiečių palaiko judėjimą;
- paramą judėjimui išreiškė 65% juodaodžių bei 40% baltaodžių;
- 59% juodaodžių atsakė esą tikintys, jog ilgalaikėje perspektyvoje BLM judėjimas prisidės prie rasinės lygybės didinimo. 34% baltaodžių atsakė, jog ilgalaikėje perspektyvoje BLM judėjimas prisidės prie rasinės lygybės didinimo, o 39% baltaodžių respondentų atsakė netikintys, jog BLM judėjimas bus efektyvus¹²⁴.

Gauti rezultatai atskleidžia, jog judėjimo naudojamos taktikos neužtikrina palankumo viešojoje opinijoje. Socialinių mažumų judėjimui, siekiančiam sėkmingo rezultato, yra ypač aktualu pritraukti teigiamą baltaodžių vertinimą. Šiam tikslui pasiekti yra reikalingos nuosaikesnės taktikos bei neizoliacionistinių taisyklių organizacijoje taikymas. Kaip bebūtų, BLM judėjimas, skirtingai nei darė Martin Luther King, nesiekia patraukti JAV baltųjų

¹²³ Horowitz, Livingston.

¹²⁴ Ten pat.

palaikymo. Viena judėjimo lyderių Brittany Packnett teigia, jog „judėjimas nusprendė nesitaikyti prie daugumos“¹²⁵.

Kitas svarbus socialinės ir politinės aplinkos aspektas yra reakcija į kontrajudėjimą ir jo veiksmus. Kalbant apie kontrajudėjimą BLM atžvilgiu, konkretaus vieno kontrajudėjimo, turinčio judėjimui priešingus tikslus, nėra. BLM dalyviai kaip kontrajudėjimą dažnai suvokia policijos instituciją¹²⁶, o to pavyzdžiu laiko Sent Luiso Policijos Pareigūnų Asociacijos veiksmus, kai asociacija gynė policiją, anot judėjimo dalyvių, represuodama protestuotojus Fergusone¹²⁷. Skirtingai nei policijos institucija, rasistinė organizacija *Ku Klux Klan* (toliau – KKK) oficialiai pareiškė kovosianti prieš BLM, nors kol kas neatliko jokio atsakomojo veiksmo. Pavyzdžiui, grasinusi smurtu stabdyti BLM protestus Hamptonse, KKK taip juose ir nepasirodė.¹²⁸

Atsižvelgiant į tai, jog viena svarbiausių šio socialinio judėjimo resursų mobilizavimo ir veikimo dimensijų yra socialiniai tinklai, būtent juose kyla tai, ką galima pavadinti moderniuoju kontrajudėjimu arba judėjimo oponentais.

Judėjimo kritikai socialiniuose tinkluose grotažymei #BlackLivesMatter ėmė atsakinėti priešingomis grotažymėmis. Radikaliausią transformaciją patyrė grotažymė #WhiteLivesMatter (liet. *baltųjų gyvybės svarbios*), kai iš grotažymės tai virto judėjimu, turinčiu savo tinklą. White Lives Matter tinklapyje teigiama, jog šis kontrajudėjimas yra skirtas „baltųjų rasei paremti, naudojant pozityvų veiksmą kaip vieningą balsą tam, kad būtų kovojama prieš baltuosius kamuojančias problemas“¹²⁹. Kaip bebūtų, ne visi veiksmai yra „pozityvūs“, kadangi White Lives Matter rengia renginius, nukreiptus prieš musulmonus ir juodaodžius¹³⁰. Siekis sukurti tik baltųjų šalį yra suvokiamas kaip pagrindinis kontrajudėjimo tikslas. White Lives Matter tinklapyje yra nukreipiama į straipsnį, kuris skelbia, jog

¹²⁵ PSUUNDERGROUND.COM, „Loud Chants, No Change: The Failure of #BlackLivesMatter“. 2016. <<http://www.psuunderground.com/2016/05/26/loud-chants-no-change-the-failure-of-blacklivesmatter/>>, [2017–04–27];

¹²⁶ Khury Petersen-Smith, „Black Lives Matter: A New Movement Takes Shape“. <<http://isreview.org/issue/96/black-lives-matter>>, [Žiūrėta 2017–04–09].

¹²⁷ Ten pat.

¹²⁸ Scott Eidler, David M. Schwartz, „Klan never shows to protest Black Lives Matter rally in Hampton“. 2016. <<http://www.newsday.com/long-island/suffolk/kkk-may-protest-black-lives-matter-rally-in-westhampton-beach-1.12206220>>, [Žiūrėta 2017–04–04].

¹²⁹ White Lives Matter. <<http://www.whitelivesmatter.com/>>, [Žiūrėta 2017–04–04].

¹³⁰ Sarah Viets, „White Lives Matter“. 2016. <<https://www.splcenter.org/fighting-hate/intelligence-report/2016/white-lives-matter>>, [Žiūrėta 2017–04–04].

prastėjanti baltaodžių demografinė padėtis, augantis juodaodžių ir musulmonų skaičius „sugriauš pasaulį“¹³¹.

Kiti, besidalindami grotąžymėmis #AllLivesMatter (liet. *visų gyvybės svarbios*) ir #BlueLivesMatter (liet. *policininkų gyvybės svarbios*), teigė manantys, jog šūkis #BlackLivesMatter nuvertina kitų gyvybių svarbą¹³². Tiesa, šios grotąžymės nevirto konkrečiais kontrąjudėjimais, tačiau suformavo tam tikrų, BLM idėjoms nepritariančių, žmonių grupę. Grotąžymė apie policininkus itin paplito po Dalaso mieste įvykdyto teroro. Per BLM protestus Dalase buvo nušauti penki policijos pareigūnai. Žudikas Micah Xavier Johnson teigė, jog „norėjo žudyti baltaodžius, o ypač baltaodžius policininkus“. M. X. Johnson sakė nepriklausantis jokiai grupei ar organizacijai, įskaitant ir BLM, tačiau pridūrė, kad „yra nusivylęs BLM judėjimu“¹³³.

Kai B. Obama tapo pirmuoju juodaodžiu JAV prezidentu, afroamerikiečių bendruomenė puoselėjo viltis, jog rasizmo problemų sprendimas JAV įgis naują pagreitį. Dideliu nusivylimu šiai bendruomenei tapo B. Obamos administracijos rekomendacija neteikti kaltinimų dėl piliečio teisių pažeidimų policijos pareigūnui Darren Wilson, kurio smurto auka tapo juodaodis Michael Brown¹³⁴.

B. Obamos veikslių, reaguojant į rasinius klausimus JAV, paralyžių taip pat iliustravo ir šios situacijos – abejingumas kalbėti dėl Troy Davis kampanijos (afroamerikietis, kuriam buvo įvykdyta egzekucija dėl policijos pareigūno nužudymo) bei George Zimmerman teismo proceso¹³⁵. Kai George Zimmerman buvo išteisintas dėl Trayvon Martin nužudymo, afroamerikiečių bendruomenė tikėjosi, jog B. Obama atkreips dėmesį į policijos ir teisinės sistemos problemas. Tiesa, B. Obama nuvylė afroamerikiečius viso labo priminęs, jog amerikiečiai yra „teisės tauta“.

Nors B. Obamos administracija sulaukė nemažai kritikos iš BLM aktyvistų, tačiau

¹³¹ Dan Roodt, „An African Planet?“. 2015. <<https://www.amren.com/features/2015/07/an-african-planet/>>, [Žiūrėta 2017–04–04].

¹³² Daniels.

¹³³ Peter Eisler, Alana Wise, „Black Lives Matter: a movement that defies definition“. 2016. <<http://www.reuters.com/article/us-usa-police-blacklivesmatter-idUSKCN0ZP04A>>, [Žiūrėta 2017–04–06].

¹³⁴ Nicky Wolf, „No Federal Charges against Darren Wilson for Killing Michael Brown“. 2015. <<https://www.theguardian.com/us-news/2015/jan/22/no-civil-rights-charges-darren-wilson-ferguson-michael-brown>>, [Žiūrėta 2017–04–06].

¹³⁵ Keeange-Yamahtta Taylor, „Why is the Black Lives Matter Movement Happening Now?“. 2016. <<http://aas.princeton.edu/blog/publication/black-lives-matter-movement-happening-now/>>, [Žiūrėta 2016–12–28].

prezidentas visgi ieškojo būdų rasizmo ir policijos smurto problemoms spręsti. Pavyzdžiui, 2015 m. gegužę B. Obama siekė mažinti ginkluotės tiekimą policijos departamentams šalyje¹³⁶, o 2016 m. vasarį pakvietė BLM aktyvistus į Baltuosius rūmus aptarti šalyje esančių piliečių teisių problemų¹³⁷. B. Obama pakvietė šiuos aktyvistus – DeRay Mckesson, Brittany Packnett ir Aislinn Pulley, kurių pagrindinė iniciatyva buvo minėtoji kampanija *Campaign Zero*. Pulley atmetė B. Obamos pasiūlymą ir pavadino tai „Obamos galimybė nuotraukai“. Mckesson priėmė pasiūlymą ir pokalbį pavadino konstruktyviu.

Apibendrinant galima teigti, jog Black Lives Matter judėjimą labiau palaiko juodaodžiai nei baltaodžiai, tačiau tai yra natūralu, kadangi šis socialinis judėjimas siekia pakeisti būtent afroamerikiečių padėtį JAV visuomenėje. Kaip bebūtų, nors pozityvus įvaizdis yra esminis palankios viešosios opinijos užtikrinimo elementas, tačiau neretai diskriminacinis BLM organizavimosi pobūdis arba netinkamos taktikos neleidžia maksimaliai mobilizuoti baltaodžių judėjimo šalininkų bei įgyti palankią viešąją opinią.

Į judėjimo veiklą sureagavo rasistinė grupė KKK, o BLM idėjos lėmė naujų kontrajudėjimų (White Lives Matter) bei nepritariančiųjų idėjoms grupių (All Lives Matter, Blue Lives Matter) susikūrimą. Tiesa, kontrajudėjimai ir nepritariančios grupės su BLM konfrontavo daugiausiai idėjiniu lygiu (socialiniuose tinkluose), tačiau nesiėmė judėjimui nepalankių veiksmų. Dėl šios priežasties kontrajudėjimai nepadarė žalos BLM.

B. Obamos prezidentavimo metu buvo tikimasi, jog prezidentas padės spręsti rasizmo ir policijos smurto prieš juodaodžius problemas. Nors B. Obama pademonstravo kelias šios problemoms spręsti skirtas iniciatyvas, tačiau negerėjanti situacija afroamerikiečių netenkino. Nepaisant neišnaudoto B. Obamos prezidentavimo laikotarpio, Kansaso universiteto profesorius Clarence Lang teigia, jog vienas labiausiai žadančių BLM aspektų yra tai, jog judėjimas sugebėjo sukurti politinę erdvę, leidžiančią afroamerikiečiams laisvai dalyvauti¹³⁸. Taigi nepateisinti afroamerikiečių bendruomenės lūkesčiai neabejotinai prisidėjo prie jos būtinybės organizuotis bei pilietiškai kovoti už lygių teisių galimybes.

¹³⁶ Clare Foran, „A Year of Black Lives Matter“. 2015.

<https://www.theatlantic.com/politics/archive/2015/12/black-lives-matter/421839/>, [Žiūrėta 2016–12–29].

¹³⁷ Collier Meyerson, „5 milestone accomplishments from the year in Black Lives Matter“. 2016. <http://fusion.net/5-milestone-accomplishments-from-the-year-in-black-live-1793864356>, [Žiūrėta 2017–01–25].

¹³⁸ Blake.

3.3. Krizė: Didžioji recesija

Jack A. Goldstone, nagrinėdamas *The Strategy of Social Protest*, tikrino šio darbo autoriaus William A. Gamson gautų tyrimo rezultatų patikimumą. Goldstone atrado, jog ne judėjimo organizacija ir taktikos labiausiai koreliuoja su socialinio judėjimo sėkme. Mokslininkas pateikia konkrečių judėjimų pavyzdžius, atskleidžiančius egzistuojantį socialinio judėjimo sėkmės laiko ir plačios, nacionalinės ekonominės ar politinės krizės ryšį¹³⁹.

Pagrindinės išvados, kurias Goldstone padarė apie socialinių judėjimų sėkmės laiko ir krizių ryšį, yra:

- tik tokiu metu, kai valstybėje egzistuoja stiprus poreikis integracijai ir paramai, valstybė jaus poreikį ieškoti kompromisų su naujomis protestų grupėmis¹⁴⁰;
- bet kokia grupė, gebanti išreikšti savo tikslus ir nesiekianti valdžios nuvertimo, turi puikus šansus pasiekti savo tikslus tada, kai šalį ištinka didelio masto vidinė krizė;
- taktikos ir organizacijos savybės gali turėti įtakos judėjimo rezultatams nebent tada, kai judėjimui pasiekti savo tikslų reikalingas ilgesnis laikotarpis;
- protesto grupės, linkusios į kompromisus, greičiausiai daugiau ar mažiau pasieks savo tikslus;
- valdžia nesileidžia į kompromisus ir neketina prisitaikyti, nebent jaustų išorinį krizės spaudimą.

J. A. Goldstone pritaria W. A. Gamson teigdamas, jog didelio masto krize yra laikytini tokie laikotarpiai kaip Didžioji depresija, Pirmasis ir Antrasis pasauliniai karai, Vietnamo karas.

Taigi, remiantis šių mokslininkų suvokimu, didžiulė nacionalinio masto krizė yra įsitraukimas į karą arba ekonominė krizė.

Kalbant apie #BlackLivesMatter, judėjimo susikūrimo ir veiklos laikotarpiu kol kas tokios reikšmės krizė JAV neegzistavo. Artimiausia buvusi krizė BLM veikimo laikotarpiui – Didžioji recesija, prasidėjusi 2007 m., o pirmieji ekonomikos atsigavimo požymiai JAV buvo

¹³⁹ Goldstone, „The Weakness of Organization: A New Look at Gamson’s The Strategy of Social Protest“, 1040.

¹⁴⁰ Ten pat, 1038.

pastebėti 2011 m.¹⁴¹. BLM pradžia yra datuojama 2013 m., todėl tiesiogiai socialinis judėjimas ir Didžioji recesija nepersidengia.

Kaip bebūtų, Didžioji recesija turėjo itin neigiamų padarinių afroamerikiečių bendruomenei. 2012 m. juodaodžių nedarbas išaugo jau iki 14%, o 38% afroamerikiečių vaikų gyveno skurde¹⁴². Remiantis *PewResearch* duomenimis, Didžioji recesija padidino atotrūkį tarp afroamerikiečių šeimų ir baltųjų šeimų pajamų. 2013 m. šių grupių pajamos skyrėsi trylika kartų. Toks atotrūkis buvo didžiausias nuo 1989 m.¹⁴³. Susidariusią situaciją lėmė būtent tai, jog Didžiosios recesijos metu daug žmonių neteko darbo, o labiausiai nukentėjo pažeidžiamiausios grupės, tarp kurių buvo ir afroamerikiečių vidurinioji klasė.

Remiantis Goldstone, krizių ir socialinių judėjimų sėkmės laikotarpiai sutampa, kadangi krizių metu patiriami sunkumai daro spaudimą politikams atsižvelgti į protesto grupių reikalavimus bei ieškoti kompromisų. Kadangi Didžiosios recesijos ir BLM judėjimo laikotarpiai nesutampa, ši krizė veikia tapo viena priežasčių, paspartinusių judėjimo atsiradimą, o ne tiesiogiai darė įtaką judėjimo rezultatams. Taip atsitiko todėl, nes išaugo afroamerikiečių nedarbas bei sumažėjo gaunamos pajamos, o tokiu būdu šie veiksniai didino afroamerikiečių socialinę atskirtį jų nenaudai nuo kitų grupių.

¹⁴¹ FRED Economic Data, „All Employees: Total Nonfarm Payrolls“. <https://fred.stlouisfed.org/series/PAYEMS>, [Žiūrėta 2017–05–05].

¹⁴² Taylor.

¹⁴³ Rakesh Kochhar, Richard Fry, „Wealth inequality has widened along racial, ethnic lines since end of Great Recession“. 2014. <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2014/12/12/racial-wealth-gaps-great-recession/>, [Žiūrėta 2017–04–09].

Išvados

Socialinis judėjimas #BlackLivesMatter gimė kaip reakcija į policijos smurtą afroamerikiečių atžvilgiu. Afroamerikiečių bendruomenė mobilizavosi, siekdama keisti susidariusią situaciją. Nors nuo judėjimo atsiradimo pradžios praėjo beveik keturi metai, tačiau laikas nebūtinai suponuoja apie artėjimą tikslų įgyvendinimo ar sėkmės link.

Išsprendus darbo uždavinius, galima atsakyti į tyrimo klausimą – kas ir kaip formuoja nesėkmingą #BlackLivesMatter judėjimo trajektoriją. Išanalizavus socialinių judėjimų rezultatyvumui įtaką darančius veiksniai BLM kontekste, belieka konstatuoti, jog šią trajektoriją iš esmės lemia judėjimo kontroliuojamų, bet ne išorės (aplinkos) veiksmų ypatybės.

Visų pirmiausia, svarbu paaiškinti, kodėl aplinkos veiksniai neformuoja nesėkmingos judėjimo rezultatų trajektorijos. Tokia situacija susidaro todėl, nes šių veiksmų ypatybės yra palankios judėjimui siekti savo tikslų. Pavyzdžiui, kalbant apie vietines organizacijas ir judėjimo partnerius, paaiškėjo, jog judėjimas turi daug – mažiausiai 50 – partnerių bei judėjimą remiančių organizacijų, kurios padeda plėsti socialinį kapitalą, užtikrinant ryšius ir visokeriopą pagalbą iš kitų grupių. Pagalba gali būti dalijimasis aktyvizmo patirtimis, istorija, taikytomis taktikomis bei atsaku kontrajudėjimams.

Socialinė ir politinė aplinka taip pat yra palankus veiksnys judėjimo siekiamiems rezultatams. Nors socialinėje erdvėje suformuotas BLM įvaizdis nėra „idealus“, tačiau judėjimas nepatiria kritinio poreikio iš naujo mobilizuoti dalyvius ar rėmėjus. Kontrajudėjimų ar BLM idėjoms prieštaraujančių grupių veiksmai kol kas taip pat nebuvo ryškūs bei nereikalavo BLM atsako. Nors pirmojo afroamerikiečio JAV prezidento B. Obamos prezidentavimo laikotarpis tapo neišnaudota galimybe spręsti rasizmo ir policijos smurto problemas, tačiau tai nekludė judėjimui įgyvendinti savo iniciatyvas ar rengti protestus. Kitaip tariant, judėjimas turėjo ir tebeturi visus įrankius, reikalingus tikslams siekti, kadangi veikia palankioje erdvėje.

Kitas dalykas, kurį reikia aptarti, – krizės veiksnio vaidmuo judėjimo rezultatyvumui. Jack A. Goldstone teigimu, krizės veiksnys socialiniams judėjimams leidžia tikėtis didesnio spaudimo valdžios atstovams priimti judėjimui palankius sprendimus. Remiantis šio mokslininko tyrimu, dėl šio poveikio sprendimų priėmimo procesams buvo atrasta socialinių judėjimų sėkmės laiko ir krizės laikotarpių koreliacija. Kaip bebūtų, šis veiksnys neturėjo įtakos BLM judėjimui. Prieš pat judėjimo atsiradimą buvo ištikusi Didžiosios recesijos krizė,

tačiau jos ir BLM judėjimo laikotarpiai nesutapo, taigi taip pat nebuvo papildomo spaudimo valdžios atstovams priimti BLM palankius sprendimus. Ši krizė veikiau tapo viena priežasčių, paspartinusių judėjimo atsiradimą, o ne tiesiogiai darė įtaką judėjimo rezultatams.

Svarbu pabrėžti, jog vienintelis teigiamas kontroliuojamas veiksnys, remiantis tyrime gautais rezultatais, yra BLM judėjimo resursai. Gausūs finansiniai bei socialiniai resursai užtikrina judėjimui galimybę imtis įvairių ir ilgalaikių priemonių tikslams siekti. Be to, tai prisideda prie to, kodėl judėjimo veikla gali būti vadinama gyvybinga, per beveik keturis metus pasiekusi beveik tūkstantį renginių, protestų bei kitų iniciatyvų.

Taigi ne esami aplinkos veiksniai, tačiau judėjimo kontroliuojami veiksniai daro neigiamą poveikį judėjimo rezultatų trajektorijai. Kalbant apie pirmąjį kontroliuojamąjį veiksnį (formalizaciją), judėjimas neturi vieningos elgesio procedūros, tik pagrindinius principus, kuriuos vidinės judėjimo grupės interpretuoja skirtingai. Pagrindinė sąvoka šio veiksnio kontekste yra decentralizacija, kadangi judėjimas sudarytas iš 38 pagrindinės BLM organizacijos skyrių. Decentralizuota judėjimo prigimtis lemia ir didelį lyderių skaičių, kadangi pats judėjimas pristato save kaip grupės lyderyste paremtą judėjimą.

Decentralizuotas pobūdis veikia ir judėjimo tikslus. Kadangi egzistuoja daug lyderių, vadovaujančių skirtingoms judėjimo grupėms, šios grupės kelia skirtingus tikslus. Neretai tikslai nesutampa ar prieštarauja vienas kitam. Taip pat nėra išreikštas vienas bendras judėjimo tikslas, kuris būtų aiškiai ir nedaugiaprasmiškai suvokiamas visuomenėje.

Kaip minėta, decentralizuota judėjimo prigimtis sąlygojo daugybės lyderių atsiradimą. Pats BLM apibūdinamas kaip lyderystės pilnas bei vieno charizmatinio lyderio neturintis judėjimas. Judėjimas turi 38 skyrius bei kitas vidines organizacijas. Vidinių grupių gausa prisideda prie menkos judėjimo dalyvių kontrolės, dažnai pasireiškiančios neadekvačiais veiksmais, kuriančiais nelegitimų judėjimo įvaizdį. To vienas pavyzdžių yra nepagarbios skanduotės per protestus, skirtos policijos pareigūnams įžeisti bei neturinčios teigiamos pridėtinės vertės judėjimo siekiams.

Galiausiai judėjimo taikomos taktikos neša dvejopus rezultatus. Viena vertus, jos išprovokuoja žiniasklaidos bei visuomenės dėmesį. Kita vertus, šis dėmesys ne visada baigiasi palankumu viešojoje opinijoje. Šis dvejopumas kyla iš daugybės lyderių bei grupių, taikančių skirtingas taktikas bei nesilaikančių vieningo judėjimo formato.

Atlikus tyrimą pastebima, jog darbe išskirtas kultūrinės psichologijos kontekstinis veiksnys reiškiasi socialinio judėjimo organizacijos bei tikslų elementuose. Saugios tapatybės aplinkos paieškos siekis aptinkamas BLM organizavimosi pobūdyje, kai siekiama kurti

renginius, skirtus tik afroamerikiečiams. Savo ruožtu pasipriešinimas bei rehumanizacija tapo vienais pagrindinių motyvų, prisidėjusių prie judėjimo tikslų formulavimo.

Remiantis darbo gautais rezultatais, taip pat galima sukonstruoti #BlackLivesMatter judėjimo vidinės organizacijos ir dinamikos modelį:

Socialiniais tinklais grįstas judėjimas → Decentralizacija → Daug vidinių grupių → Daug lyderių → Daug tikslų → Komplikuota dalyvių veiksmų kontrolė → nevieningi/skirtingi veiksmai → Skirtingi rezultatai.

Apibendrinant galima konstatuoti, jog kol kas #BlackLivesMatter judėjimas nesėkmingai siekia savo tikslų. Pagrindiniai tai lemiantys veiksniai veikia ne judėjimo išorėje, bet viduje. Situaciją potencialiai transformuotų pokyčiai judėjimo viduje – vieno arba kelių tikslų išgryninimas ir nuosaikus siekimas, mažesnis lyderių arba „kalbančiųjų judėjimo vardu“ asmenų skaičius, dalyvių elgesio kontrolė bei adekvačios taktikos. Kalbant apie gaires ateities tyrimams, pravartu nagrinėti, ar *Juodųjų feminizmo* ideologija (angl. *Black Feminism*) turi įtakos judėjimo elgesiui.

Literatūros ir šaltinių sąrašas

Moksliniai straipsniai ir knygos.

1. Alvelo–Rivera, Miguel, „What to do Next? How Social Movements Create Change: A Three–Dimensional Case Study“. University of Wisconsin–Milwaukee, 2014;
2. Amenta, Edwin, Neal Caren, *The legislative, organizational, and beneficiary consequences of state–oriented challengers*. 2004;
3. Brockett, Charles D., „The Structure of Political Opportunities and Peasant Mobilization in Central America“. *Comparative Politics*, 23(3), 1991;
4. Buechler, Steven, „Beyond Resource Mobilization? Emerging Trends in Social Movement Theory“. *The Sociological Quarterly*, 34(2), 1993;
5. Collins, Patricia Hill, *From Black Power to Hip Hop: Racism, Nationalism, and Feminism*. Philadelphia: Temple University Press, 2006;
6. Cress, Daniel, David Snow, „The Outcomes of Homeless Mobilization: The Influence of Organization, Disruption, Political Mediation, and Framing“. *American Journal of Sociology*, 105(4), 2000;
7. Dawson, Akiv Je'kel, „Black Lives Matter? Public Accounts of Police Officers' Use of Lethal Force.“ Magistro darbas, Georgia Southern University, 2016;
8. Deetz, Kelley F., Ellen Chapman, Ana Edwards, Phil Wilayto, „Historic Black Lives Matter: Archaeology as Activism in the 21st Century“. *African Diaspora Archaeology Newsletter*, 15(1), 2015;
9. Dennis, Andrea L., „Black Contemporary Social Movements, Resource Mobilization, and Black Musical Activism“. *Law and Contemporary Problems*, (79:29), 2016;
10. Diani, Mario, „Social Movements and Social Capital: A Network Perspective on Movement Outcomes“. *Mobilization*, 2(2), 1997;
11. Freelon, Deen, „The Measure of a Movement: Quantifying Black Lives Matter's Social Media Power“. American University, 2016,
12. Freelon, Deen, Charlton D. McIlwain, Meredith D. Clark, „Beyond the Hashtags“. 2016;
13. Gamson, William Anthony, *Encounters with Unjust Authority*. Homewood, IL: Dorsey, 1982;
14. Gamson, William Anthony, *The Strategy of Social Protest*. 2 leid. Belmont, CA: Wadsworth, 1990;

15. Gardner II, Trevor, „The Political Delinquent: Crime, Deviance, and Resistance in Black America". *Harvard BlackLetter Law Journal*, 20, 2004. Cituota iš Albert Kircidel Cohen *Deliquent Boys*. Glencoe, Illinois: Free Press, 1955;
16. Gardner II, Trevor, „The Political Delinquent: Crime, Deviance, and Resistance in Black America". *Harvard BlackLetter Law Journal*, 20, 2004;
17. Goldstone, Jack A., „More Social Movements or Fewer? Beyond Political Opportunity Structures to Relational Fields“. *Theory and Society*, 33(3/4), 2004;
18. Goldstone, Jack A., „The Weakness of Organization: A New Look at Gamson's The Strategy of Social Protest“. *The American Journal of Sociology*, 85(5), 1980;
19. Guinier, Lani, Gerald Torres, „Changing the Wind: Notes toward a Demosprudence of Law and Social Movements“. *The Yale Law Journal*, 123(1), 2014;
20. Hofstedt, Brandon C., „Arenas of social movement outcomes: accounting for political, cultural, and social outcomes of three land–use social movements.“ Daktaro disertacija, Iowa State University, 2008;
21. Hypotheses on Leadership Dynamics in Social Movements“. *Mobilization*, 11(1), 2006;
22. Jones, James M., Santiba Campbell, „Cultural Psychology of African Americans“. *Online Readings in Psychology and Culture*, 3(1), 2011;
23. McAdam, Doug, „Tactical Innovation and the Pace of Insurgency“. *American Sociological Review*, 48(6), 1983;
24. McAdam, Doug, *Political Process and the Development of Black Insurgency, 1930–1970*. 2 leid. Chicago: The University of Chicago Press, 1982;
25. McCarthy, John, Mayer Zald, *supra* note 3, 1213, cituota iš William N. Eskridge, Jr., *Channeling: Identity–Based Social Movements and Public Law*, 2001;
26. Nepstad, Sharon Erickson, Clifford Bob, „When Do Leaders Matter?
27. Polleta, Francesca, James M. Jasper, „Collective Identity and Social Movements“. *Annual Review of Sociology*, 27, 2001;
28. Purdie–Vaughns, Valerie, Gregory M. Walton, „Is Multiculturalism Bad For African Americans? Redefining Inclusion Through the Lens of Identity Safety". *Moving Beyond Prejudice Reduction: Pathways to Positive Intergroup Relations*. Washington, DC: American Psychological Association, 2011.

Internetiniai šaltiniai.

29. Altman, Alex, „Black Lives Matter“. 2015. <<http://time.com/time-person-of-the-year-2015-runner-up-black-lives-matter/>>, [Žiūrėta 2017-04-09];
30. Amber Randall, „Black Lives Matter Philly Bans White People From Its Meetings“. 2017. <<http://dailycaller.com/2017/04/03/black-lives-matter-philly-bans-white-people-from-its-meetings/#ixzz4dNeJrngc>>, [Žiūrėta 2017-04-06];
31. Black Lives Matter Cambridge. <<https://www.blmcambridge.org/>>, [2017-04-26];
32. Black Lives Matter Cambridge. <<https://www.blmcambridge.org/about>>, [2017-04-27];
33. Black Lives Matter Greater Atlanta. <<http://www.blacklivesmattergreateratlanta.com/aboutus>>, [2017-04-26];
34. Black Lives Matter Herst College. <https://www.facebook.com/pg/blacklivesmatteramherstcollege/about/?ref=page_internal>, [2017-04-26];
35. Black Lives Matter Portland. <https://www.facebook.com/pg/blacklivesmatterpdx/about/?ref=page_internal>, [2017-04-26];
36. Black Lives Matter Sacramento. <<https://www.facebook.com/BlackLivesMatterSac/>>, [2017-04-26];
37. Black Lives Matter Washington. <<http://www.blacklivesmatterdmv.org/about/>>, [2017-04-27];
38. Black Lives Matter Worcester. <https://www.facebook.com/pg/BlackLivesMatterWorcester/about/?ref=page_internal>, [2017-04-27];
39. Black Lives Matter. <<https://twitter.com/blklivesmatter>>, [Žiūrėta 2017-04-10];
40. BlackLivesMatter, „11 Major Misconceptions About the Black Lives Matter Movement“. <<http://blacklivesmatter.com/11-major-misconceptions-about-the-black-lives-matter-movement/>>, [Žiūrėta 2017-01-20];
41. BlackLivesMatter, „About #BlackLivesMatter“. <<http://blacklivesmatter.com/about/>>, [Žiūrėta 2017-04-05];
42. BlackLivesMatter, „Before you Contact a #BlackLivesMatter Chapter“. <<http://blacklivesmatter.com/find-chapters/>>, [Žiūrėta 2017-04-05];

43. BlackLivesMatter, „Chapters“. <<http://blacklivesmatter.com/find-chapters/>>, [Žiūrėta 2017–04–09];
44. BlackLivesMatter, „Events“. <<http://blacklivesmatter.com/events/>>, [Žiūrėta 2017–04–05];
45. BlackLivesMatter, „Events“. <<http://blacklivesmatter.com/events/month/>>, [Žiūrėta 2017–04–09].
46. BlackLivesMatter, „Herstory“. <<http://blacklivesmatter.com/herstory/>>, [Žiūrėta 2017–04–06];
47. BlackLivesMatter, „Meet the Women Who Created #BlackLivesMatter“. <<http://blacklivesmatter.com/meet-the-women-who-created-blacklivesmatter/>>, [Žiūrėta 2017–04–18];
48. BlackLivesMatter, „Take Action“. <<http://www.blacklivesmatterdmv.org/take-action/>>, [Žiūrėta 2017–04–06];
49. BlackLivesMatter, „The Creation of a Movement“. <<http://blacklivesmatter.com/herstory/>>, [Žiūrėta 2017–01–20];
50. Blake, John, „Is Black Lives Matter blowing it?“. 2016. <<http://edition.cnn.com/2016/07/29/us/black-lives-matter-blowing-it/>>, [2017–04–27];
51. BLMPhilly. <<https://goo.gl/fJJAHP>>, [Žiūrėta 2017–04–06];
52. Campaign Zero, „Solutions“. <<https://www.joincampaignzero.org/solutions/#solutionsoverview>>, [Žiūrėta 2017–05–02];
53. Campaign Zero, „We Can End Police Violence in America“. <<https://www.joincampaignzero.org/#action>>, [Žiūrėta 2017–05–02];
54. Cobb, Jelani, „The Matter of Black Lives“. 2016. <<http://www.newyorker.com/magazine/2016/03/14/where-is-black-lives-matter-headed>>, [Žiūrėta 2017–04–16];
55. Daniels, Chris, „Experts: Black Lives Matter's decentralized structure is holding it back“. 2016. <<http://www.prweek.com/article/1402521/experts-black-lives-matters-decentralized-structure-holding-back>>, [Žiūrėta 2017–04–06];
56. Dehahn, Patrick, „BLACK LIVES MATTER GAINS MANAGEMENT SUPPORT WITH NEW PARTNERSHIP“. 2016. <<http://associationsnow.com/2016/09/black-lives-matter-grows-financial-assistance-idex/>>, [Žiūrėta 2017–04–06];

57. Eidler, Scott, David M. Schwartz, „Klan never shows to protest Black Lives Matter rally in Hamptons“. 2016. <<http://www.newsday.com/long-island/suffolk/kkk-may-protest-black-lives-matter-rally-in-westhampton-beach-1.12206220>>, [Žiūrėta 2017–04–04];
58. Eisler, Peter, Alana Wise, „Black Lives Matter: a movement that defies definition“. 2016. <<http://www.reuters.com/article/us-usa-police-blacklivesmatter-idUSKCN0ZP04A>>, [Žiūrėta 2017–04–06];
59. Elephrame.com, „At least 1,919 Black Lives Matter protests and other demonstrations have been held in the past 1,024 days“. <<https://elephrame.com/textbook/BLM/chart>>, [Žiūrėta 2017–05–02];
60. Elephrame.com, „List of 5 Black Lives Matter platforms and policy proposals“. 2016. <<https://elephrame.com/textbook/BLMplatforms/chart>>, [Žiūrėta 2017–05–02];
61. Foran, Clare, „A Year of Black Lives Matter“. 2015. <<https://www.theatlantic.com/politics/archive/2015/12/black-lives-matter/421839/>>, [Žiūrėta 2016–12–29];
62. FRED Economic Data, „All Employees: Total Nonfarm Payrolls“. <<https://fred.stlouisfed.org/series/PAYEMS>>, [Žiūrėta 2017–05–05];
63. Goins–Phillips, Tre, „Black Lives Matter Philly bans white people from open meetings“. 2017. <<http://www.theblaze.com/news/2017/04/04/black-lives-matter-philly-bans-white-people-from-open-meeting/>>, [Žiūrėta 2017–04–06];
64. Harris, Fredrick C., „The Next Civil Rights Movement?“. 2015. <<https://www.dissentmagazine.org/article/black-lives-matter-new-civil-rights-movement-fredrick-harris>>, [Žiūrėta 2017–04–09];
65. Horowitz, Juliana Menasce, Gretchen Livingston, „How Americans view the Black Lives Matter movement“. 2016. <<http://www.pewresearch.org/fact-tank/2016/07/08/how-americans-view-the-black-lives-matter-movement/>>, [Žiūrėta 2017–04–09];
66. Klein, Aaron, „KELLOGG FOUNDATION PROVIDED NEARLY \$1 MILLION TO SUPPORT BLACK LIVES MATTER“. 2016. <<http://www.breitbart.com/big-government/2016/12/01/kellogg-foundation-provided-nearly-1-million-support-black-lives-matter/>>, [Žiūrėta 2017–04–09];
67. Kochhar, Rakesh, Richard Fry, „Wealth inequality has widened along racial, ethnic lines since end of Great Recession“. 2014. <<http://www.pewresearch.org/fact-tank/2014/12/12/racial-wealth-gaps-great-recession/>>, [Žiūrėta 2017–04–09];

68. Kottasova, Ivana, „The top hashtag of the year has nothing to do with Donald Trump“. 2016. <<http://money.cnn.com/2016/12/06/technology/twitter-top-events-hashtags-2016/>>, [Žiūrėta 2017-04-18];
69. Mak, Tim, Ben Collins „Who Really Runs #BlackLivesMatter“. 2015. <<http://www.thedailybeast.com/articles/2015/08/15/who-really-runs-blacklivesmatter.html>>, [Žiūrėta 2017-04-06];
70. McGirt, Ellen, „Who Is Funding Black Lives Matter“. 2016. <<http://fortune.com/2016/08/08/funding-black-lives-matter-ford/>>, [Žiūrėta 2017-04-09];
71. Meyerson, Collier, „5 milestone accomplishments from the year in Black Lives Matter“. 2016. <<http://fusion.net/5-milestone-accomplishments-from-the-year-in-black-live-1793864356>>, [Žiūrėta 2017-01-25];
72. Nazarian, Adele, „Black Lives Matter Rejects Barbecue with Police: I Eat Pigs, I Don't Eat With Them“, 2016. <<http://www.breitbart.com/california/2016/07/22/black-lives-matter-rejects-oakland-police-i-eat-pigs-i-dont-eat-with-them/>>, [Žiūrėta 2017-01-20];
73. Newkirk II, Vann R., „The Permanence of Black Lives Matter“. 2016. <<https://www.theatlantic.com/politics/archive/2016/08/movement-black-lives-platform/494309/>>, [Žiūrėta 2017-05-02];
74. Nolan, Hamilton, „Don't Piss on Your Best Friend“. 2015. <<http://gawker.com/dont-piss-on-your-best-friend-1723074461>>, [Žiūrėta 2017-02-10];
75. Orso, Anna, „How Black Lives Matter Philly is responding to 36 hours of right-wing media attacks“. 2017. <<https://billypenn.com/2017/04/05/how-black-lives-matter-philly-is-responding-to-36-hours-of-right-wing-media-attacks/>>, [Žiūrėta 2017-04-06];
76. Perrotin, David, Cecile Dehesdin, „2016 was the year black lives matter went global“. 2016. <https://www.buzzfeed.com/susiearmitage/2016-was-the-year-black-lives-matter-went-global?utm_term=.rhDomnZQ98#.csBJ4m7aER>, [Žiūrėta 2017-04-06];
77. Petersen-Smith, Khury, „Black Lives Matter: A New Movement Takes Shape“. <<http://isreview.org/issue/96/black-lives-matter>>, [Žiūrėta 2017-04-09];
78. PSUUNDERGROUND.COM, „Loud Chants, No Change: The Failure of #BlackLivesMatter“. 2016. <<http://www.psuunderground.com/2016/05/26/loud-chants-no-change-the-failure-of-blacklivesmatter/>>, [2017-04-27];

79. Roodt, Dan, „An African Planet?“. 2015. <<https://www.amren.com/features/2015/07/an-african-planet/>>, [Žiūrėta 2017–04–04];
80. Ruffin, Herbert, „Black Lives Matter: The Growth of a New Social Justice Movement“. <<http://www.blackpast.org/perspectives/black-lives-matter-growth-new-social-justice-movement>>, [Žiūrėta 2017–02–10];
81. Shatz, Adam, „Out of Sight, Out Of Mind“. 2017. <<https://www.lrb.co.uk/v39/n09/adam-shatz/out-of-sight-out-of-mind>>, [Žiūrėta 2017–05–05];
82. Taylor, Keeange–Yamahtta, „Why is the Black Lives Matter Movement Happening Now?“. 2016. <<http://aas.princeton.edu/blog/publication/black-lives-matter-movement-happening-now/>>, [Žiūrėta 2016–12–28];
83. The Last Stand, „Charlotte NC Riot – Black Lives Matter –OR– Black on White Violence? We Didn't Learn From Milwaukee?“. <<https://www.youtube.com/watch?v=a7Gvzzxb1Ao>>, [Žiūrėta 2017–01–20];
84. Viets, Sarah, „White Lives Matter“. 2016. <<https://www.splcenter.org/fighting-hate/intelligence-report/2016/white-lives-matter>>, [Žiūrėta 2017–04–04];
85. White Lives Matter. <<http://www.whitelivesmatter.com/>>, [Žiūrėta 2017–04–04];
86. Wolf, Nicky, „No Federal Charges against Darren Wilson for Killing Michael Brown“. 2015. <<https://www.theguardian.com/us-news/2015/jan/22/no-civil-rights-charges-darren-wilson-ferguson-michael-brown>>, [Žiūrėta 2017–04–06].

Priedai

Priedas Nr: 1

1. <<https://www.facebook.com/pg/blacklivesmatterphilly/about/>>;
2. <https://www.facebook.com/pg/blacklivesmatteramherstcollege/about/?ref=page_internal>;
3. <<https://www.facebook.com/search/top/?q=black%20lives%20matter%20boston>>;
4. <<https://www.facebook.com/blacklivesmattercambridge/>>;
5. <https://www.facebook.com/pg/BlackLivesMatterWorcester/about/?ref=page_internal>;
6. <<https://www.facebook.com/BLMRU/>>;
7. <<https://www.facebook.com/blmsyr315/>>;
8. <<https://www.facebook.com/GSR-300-Black-Lives-Matter-949819915133758/>>;
9. <https://www.facebook.com/pg/BlackLivesMatterBayArea/about/?ref=page_internal>;
10. <https://www.facebook.com/pg/blacklivesmatterIE/events/?ref=page_internal>;
11. <https://www.facebook.com/pg/blmla/events/?ref=page_internal>;
12. <<https://www.facebook.com/BlackLivesMatterSac/>>;
13. <https://www.facebook.com/pg/blacklivesmatterpdx/events/?ref=page_internal>;
14. <https://www.facebook.com/pg/Black-Lives-Matter-5280-1437139253269970/events/?ref=page_internal>;
15. <https://www.facebook.com/pg/blmcu/events/?ref=page_internal>;
16. <https://www.facebook.com/pg/blacklivesmatterchi/events/?ref=page_internal>;
17. <https://www.facebook.com/pg/BLMGary/events/?ref=page_internal>;
18. <https://www.facebook.com/pg/DetroitBLM/events/?ref=page_internal>;
19. <https://www.facebook.com/pg/BLMGrandRapids/events/?ref=page_internal>;
20. <https://www.facebook.com/pg/blmlansing/events/?ref=page_internal>;
21. <https://www.facebook.com/pg/blacklivesmatterminneapolis/events/?ref=page_internal>;
22. <https://www.facebook.com/pg/BLM216/events/?ref=page_internal>;
23. <https://www.facebook.com/pg/blmbirmingham/events/?ref=page_internal>;
24. <https://www.facebook.com/pg/BlackLivesMatterTampa/events/?ref=page_internal>;
25. <https://www.facebook.com/pg/BlackLivesMatterGreaterAtlanta/events/?ref=page_internal>;
26. <https://www.facebook.com/pg/Black-Lives-Matter-Durham-1127112940685291/about/?ref=page_internal>;
27. <https://www.facebook.com/pg/BLMColumbia/events/?ref=page_internal>;
28. <https://www.facebook.com/pg/BLMKNOX/events/?ref=page_internal>;
29. <https://www.facebook.com/pg/blacklivesmattermemphis/events/?ref=page_internal>;
30. <https://www.facebook.com/pg/BlackLivesMatterNashville/events/?ref=page_internal>;
31. <https://www.facebook.com/pg/BlackLivesMatterAustin/events/?ref=page_internal>;
32. <https://www.facebook.com/pg/blacklivesmatterTO/events/?ref=page_internal>.

Pastaba: nuorodos paskutinį kartą žiūrėtos 2017-04-26.

SUMMARY

Social movement #BlackLivesMatter and the Factors Influencing Its Effectiveness

The aim of this thesis is to analyze whether #BlackLivesMatter is an effective social movement. Although #BlackLivesMatter intends to seek honourable goals (social justice, fighting against racist police violence), however, movement's tactics and behaviour often seems inadequate or at least questionable. So, it is important to evaluate the factors that are influencing movement's path to success or failure.

In order to achieve the aim of this study, these tasks were determined:

- to analyze the works of social and political scientists on social movements and its results; also, to invoke the models and insights of their work;
- to construct and apply a research model for analysis of #BlackLivesMatter results;
- to analyze what kind of influence does the factor of Afro–American historical and cultural experience has;
- to evaluate the properties of #BlackLivesMatter controlled factors and its influence on this social movement's results;
- to evaluate the properties of #BlackLivesMatter environmental factors and its influence on this social movement's results.

The research of master thesis is being done by applying the method of qualitative case study, while constructing and adapting the research model, based on the works of political and social scientists: social movement's controlled factors + environmental factors → social movement's #BlackLivesMatter results.

At the empirical part of the research, both nature and properties of movement's controlled & environmental factors is being analyzed, while adapting the research model. Model is designed to reveal the impact of factors on social movement's results. The main argument of the thesis is that movement's principles of organization and behaviour prevents it from reaching its goals.

In conclusion, it could be argued that, at the moment, movement's path is pointed more to failure than to success. #BlackLivesMatter's organizational structure, leader–less type of leadership and implied tactics make it difficult for movement to achieve its goals, according to this research's findings.